

Vapaa ajattelija

1
2003
2,5€

Jumalaton kulttuurilehti

***Kirkon ja valtion
suhteet vahvistettiin***

Luterilaisuuden pimeä puoli

Kristinuskko ja lasten hyväksikäyttö

Vapaa Ajatteliija 58. vuosikerta

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Fritänkarnas förbund rf

Vastaava toimittaja

Erkki Hartikainen
Käsityöläisentie 17 A 1, 00750 Helsinki
Puhelin 040-565 1271
Sähköposti etkirja@dlc.fi

Päätoimittaja

Janne Vainio (GSM 050-365 6808)

Artikkelitoimittaja

Suvi Laukkanen

Seuraavaan lehteen tarkoitettu aineisto lähetetään toimitukselle 1.4.2003 mennessä mieluiten sähköpostina (liitteet .rtf tai tekstimuodossa) tai levykkeellä

Tilaukset ja osoitteenmuutokset

Vapaa-ajattelijain liitto/Toimisto
Neljäs linja 1, 00530 Helsinki
Puhelin (09) 715 601
Faksi (09) 739 055
val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat

Koko sivu 235 •
Puoli sivua 135 •
1/8 sivua 50 •

Lisävärit sopimuksen mukaan

Tilaushinta

22 •/vuosi
Kuusi numeroa vuodessa

Painos 1 800 kpl
Painopaikka Meripaino Oy

ISSN 0355-8703

Vapaa Ajatteliija on Kulttuuri-,
mielipide- ja tiedelehtien liitto
Kultti ry:n jäsen.

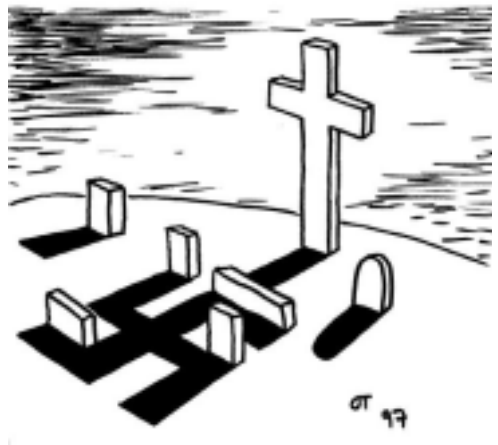
Kirjoitukset eivät välttämättä edusta
lehden toimituksen ja julkaisijan
näkemyksiä.

Sisältö 1/2003

Pääkirjoitus	3
<i>Janne Vainio</i>	
Kuntaliitto ja uudet koululait	5
<i>Erkki Hartikainen</i>	
Sallikaa lasten tulla minun tyköni	8
<i>Richard Dawkins</i>	
Inhon mikrobiologiaa	13
<i>Osmo Tammisalo</i>	
Bioetiikka ja moraaliset vaistot	14
<i>Peter Singer</i>	
Wienin piiri ja metafysiikka	16
<i>Pertti Lindfors, Erkki Hartikainen</i>	
Luterilaisuuden pimeä puoli	19
<i>Erkki Hartikainen</i>	
Visiosta tosioon	22
<i>Kimmo Sundström</i>	
Uutisia	26
<i>Suvi Laukkanen, Kimmo Sundström, Janne Vainio</i>	
Keskustelua	30
<i>Marko Koivuniemi, Erkki Tuomela</i>	

Piirros: Osmo Tammisalo

Kannen suunnittelu: Joona Vainio

Suvaitsevutta?

Ronald Reagan valittiin USA:n presidentiksi vuonna 1980. Astuessaan virkaan seuraavana vuonna hän sai ensi töikseen läpi joukon lakiesityksiä, jotka olisivat toteutuksessaan romuttaneet liittovaltion perinteisen katsomusneutraaliuden, joka pohjautuu perustuslain ensimmäiseen lisäykseen. Yksi näistä militanttien fundamentalistiryhmittymien ajamista vaatimuksista oli se, että julkisin varoin ylläpidetyissä kouluissa voitaisiin järjestää kristillisiä päivänavauksia.

Lukiossa naureskelimme joukolla jenkkihihhuleiden touhuille. Ronnien edesottamuksista tuli koko luokan naurunaihe ja USA oli yllättäen muuttunut varsinaiseksi takapajuisuuden symboliksi. Samaan hengenvetoon suurin osa luokasta käveli kiltisti päivänavaukseen. Meille muutamille, jotka emme osallistuneet kristillisiin tilaisuuksiin, letkautettiin että me kaiketi pelkäämme epäuskomme horjuvan.

USA:ssa korkein oikeus pani pisteen yritykselle järjestää päivänavauksia. Suomessa Vapaa-ajattelijain liiton nykyinen puheenjohtaja **Erkki Hartikainen** oli samoihin aikoihin onnistunut valittamaan YK:n Genevessä toimivalle ihmisoikeuskomitealle, että lukion aamuhartaudet, kuten myös peruskoulun päivänavaukset sekä uskontojen historian opetus loukkaavat kirkkoon kuulumattomien oikeuksia. Valitus herätti laajaa hilpeyttä. Samat ihmiset, jotka pitivät Reagania kaistapäänä edellä mainittujen ”takapajuisten” lakiesitysten vuoksi, pitivät vapaa-ajattelijoiden tiukkaa katsomusvapaulinjaa jonkinlaisena ateistisena fundamentalismina.

Ovatko vapaa-ajattelijat suvaitsemattomia, jos he vaativat luterilaisten päivänava-

uksien kieltämistä julkisista peruskouluista? Miksi samat ihmiset pitävät samaa asiaa suvaitsemattomuuden tai vapaudenhenkisyyden ilmaisuna riippuen siitä, tapahtuuko se meillä vai Yhdysvalloissa?

Suvaitsevuus on ollut kiistakysymyksenä vapaa-ajattelijoiden keskuudessa. Osittain kysymys on ollut vapaa-ajattelun sisäisistä aatteellisista rajoista, joiden kyseenalaistaminen on nähdäkseni tervetullutta. Samalla kysymys on kuitenkin myös siitä, johtuuko vapaa-ajattelijoiden ”suvaitsematon” julkisuuskuva ensisijaisesti vapaa-ajatteliijoista itsestään - vai joukosta sellaisia poliittisia intressejä, joiden vuoksi meidät tullaan joka tapauksessa leimaamaan suvaitsemattomiksi vielä pitkän aikaa.

Ensin mainittuun ongelmaan voimme kaikki jossain määrin vaikuttaa. Jälkimmäistä ongelmaa emme voisi poistaa muulla tavoin kuin sanoutumalla irti siitä jumalattomasta vaatimuksestamme, että julkisen vallan tulee olla katsomusneutraalia.

Eduskunta vahvisti äskettäin uudelleen valtion ja kirkon väliset suhteet hyväksymällä uskonnonvapauslain uudistuksen sekä aivan uuden hautaustoimilain, jonka ainoana tarkoituksena on vahvistaa kirkon määräävää markkina-asemaa hautaustoiminnassa. Huolimatta siitä, että monet hallituspuolueidenkin kansanedustajat ovat uskontokuntiin kuulumattomia, lait hyväksyttiin täysistunnossa ilman keskustelua. Vapaa-ajattelijain liiton edustajaa kuultiin perustuslaki- ja sivistysvaliokunnissa, joissa liiton näkemykset herättivät keskustelua - mutta vaikka eräät kansanedustajista ovat vapaa-ajattelijayhdistyksen jäseniä, liiton

selkeät ihmisoikeusnäkemykset eivät kantautuneet täysistuntokeskusteluun saakka.

Istuvista eduskunta-puolueista ainakin vihreillä ja liberaaleilla on hiljattain ollut julkituotuja linjapäätöksiä kirkon ja valtion erottamisesta - mutta nämä linjaukset eivät kantautuneet täysistuntosaliin saakka edellä mainittuja lakeja hyväksyttäessä. Myöskään entisissä sosialistipuolueissa ei enää muisteltu vanhoja juhlapuheita, vaikka **Forssan ohjelman** satavuotisjuhlan kunniaksi onkin tänä vuonna vakaasti päätetty järjestää näyttäviä sirkushuveja.

Vuonna 1896 muuan saksalainen pankkiiri tokaisi Saksan keisarikunnan uudesta kansallismielisestä pörssilaista, että "Aikaisemmin meillä oli pörssi, vaan ei pörssilakiä, nyt meillä on pörssilaki vaan ei pörssiä." Talouspoliittisista mielipiteistämme riippumatta voisimme sanoa samaa myös uskonnonvapauden suhteesta sen nimissä rakennettuun erityiseen lainsäädäntöön.

Uudessa uskonnonvapauslaissa on joitakin korjauksia aikaisemman lain epäkohtiin. Uskonnollisesta yhdyskunnasta eroamista on hiukan helpotettu. Lapset eivät enää automaattisesti seuraa vanhempiensa uskontoutunutta, jos vanhemmat päättävät toisin.

Kaikki nämä pienet korjaukset ovat korjauksia lainsäädännön itsensä aiheuttamiin epäkohtiin, jotka hankaloittavat katsomusvapauden harjoittamista sekä uskonnottomien että monien vähemmistöuskovien elämissä. Yleislinjoiltaan uusi laki noudattaa vanhaa linjaa, jossa kirkon ja valtion välinen *Concordat* saatetaan uudelleen voimaan.

Varsinkin koululain muutoksissa kirkon asema on häivytetty taitavasti. Lakitekstissä puhutaan "enemmistön uskonnon mukaisesta" uskonnonopetuksesta välttyen siten puhumasta tietyn uskonnon erityisasemasta. Tunnustuksellisen uskonnonopetuksen sijasta puhutaan "oman uskonnon" opetuksesta - antaen ymmärtää, että uskonnon oi-

German constitutional principles of separation of church and state run contrary to the country's antiquated financial arrangement, but still it continues.

keutus voidaan perustella sen vakaumuksellisesta tunnustamisesta riippumatta.

Lainsäädännön näkökulmasta uskonto on lakannut olemasta uskon asia. Sen sijaan uskontoa käsitellään ikään kuin maallistuneena ryhmäyhteenkuuluvuuden muotona, jota voidaan verrata "oman kansallisuuden" mukaiseen seremoniallisuuteen. Näin voidaan vastaisuudessa niin haluttaessa häivyttää myös kysymys niiden ihmisten oikeuksista, jotka eivät usko johonkin tiettyyn maalliseen enemmistöuskontoon.

Olemme käsitelleet tulevien lakien sisältöä yksityiskohtaisesti kahdessa viime numerossa; tässä numerossa esittelemme koululakeihin tulevat muutokset lopullisessa muodossaan. Kahdessa seuraavassa numerossa tulemme arvioimaan tarkemmin nyt hyväksytyiksi tulneiden uskonnonvapaus- ja hautausoimilakien käytännön vaikutuksia.

Vaaleista meidän oli jossakin vaiheessa tarkoitus kirjoittaa, mutta koska liiton talous on alijäämäinen ja koska painovapauslain mukaan saattaisimme joutua korvausvaatimuksiin kunnianloukkauksista, jätämme kansanedustajia ja sellaisiksi pyrkiviä koskevat aiheet käsittelemättä.

Janne Vainio

Kuntaliitto esittää kouluun uskontotietoa

Marjukka Liiten
HELSINGIN SANOMAT

Suomen kuntaliiton mukaan hallituksen esitys uskonnonvapauslaiksi on kesken-eräinen ja vaikeuttaisi toteutuessaan koulujen uskonnon opetusta.

Esityksen mukaan ”oman uskonnon opetus” korvaisi käsitteenä tunnustuksellisen opetuksen. Samaa uskontosuuntaa edustavia tulisi olla vähintään kolme. Koululaisille turvattaisiin myös mahdollisuus olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen koulun tilaisuuksissa. Sisältöjen ei olisi tarkoitus muuttua.

Esitetyn tilalle liitto esittää kaikille oppilaille yhteistä uskontotietoa, jossa olisi opetusta eri uskonnoista sekä arvoista ja eettisistä kysymyksistä.

Tunnustuksellisen uskonnon opetuksen järjestäminen voitaisiin Kuntaliiton mukaan antaa kunkin uskonnollisen yhdyskunnan tehtäväksi.

Eri uskontojen mukaisen opetuksen järjestämisessä on monikulttuurisissa kunnissa jo nyt suuria ongelmia, muistuttaa opetus- ja kulttuuriyksikön päällikkö **Anneli Kangasvieri**.

Kun uskonnollisten yhdyskuntien perustaminen helpottuu, voisi siitä aiheutua myös taloudellisia ongelmia.

Tarvittaisiin lisää opetusryhmiä, oppimateriaalia, opettajia, opetussuunnitelmia ja omia tehtäviä ylioppilaskirjoituksiin.

Kuntaliitto vaatii myös, että laissa tulisi tarkoin määritellä, mitä uskonnon harjoittamisella tarkoitetaan.

Nyt tulkinta on jäämässä liikaa kouluille itselleen.

”Se on aika ruljanssi, jos rehtori esimerkiksi tietää, että tietty opettaja pitää aina päivänavauksen, jossa on uskonnollisia elementtejä, niin hänen pitäisi ilmoittaa kotiin ja kysyä, voiko oppilas osallistua siihen”,

Kangasvieri havainnollistaa.

”Tai onko joulujuhlan *Maa on niin kaunis* uskonnollinen laulu, josta oppilas voidaan vapauttaa.”

Koulujen juhlatraditiot ovat liiton mukaan osa suomalaista kulttuuria, minkä lisäksi niiden kautta välittyy koulun eettinen arvomaailma, johon kuuluu uskonnollinen suvaitsevaisuus.

Uskonnonvapauslakia valmisteltaessa tulisi Kuntaliiton mukaan vielä selvittää, sisältääkö perustuslaki velvoitteen järjestää tunnustuksellista tai oman uskonnon mukaista uskonnon opetusta.

Erkki Hartikaisen ennen julkaisematon vastine:

Uskontotieto veisi ihmisoikeustoimikuntaan

Kuntaliitto (HS 16.1.2003) on esittänyt, että kouluissa opetettaisiin kaikille oppilaille pakollisena uskontotietoa. Kuntaliitto puolustaa evankelisluterilaisia lauluja ja juhlia kaikille pakollisina. Tämä on aivan yhtä törkeä ihmisoikeusloukkaus kuin että kaikki oppilaat velvoitettaisiin kumartamaan viisi kertaa päivässä Mekkaan päin. Lisäksi kuntaliitto väittää virheellisesti, että uskonnollisten yhdyskuntien perustaminen olisi lakiesityksen mukaan helpottumassa. Opetusministeriön (Joni Hiitola) mukaan lakiesitys päinvastoin saattaa aiheuttaa joidenkin nykyisten uskontokuntien poistamisen rekisteristä.

Norjan vastaavasta opetuksesta on käynnissä valitusprosessi Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuimessa Strasbourgissa. Äskettäin Kansainvälinen humanistinen ja eettinen unioni (IHEU) on voimakain sanankääntein ilmoittanut tukevansa norjalaisten valitusta.

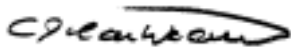
Allekirjoittanut yhdessä muiden suomalaisten kanssa valitti peruskoulujen uskontojen historian ja siveysopin opetuksesta vuonna 1978 YK:n Genevessä toimivalle Ihmisoikeustoimikunnalle. Puolet peruskoulujen uskontojen historian ja siveysopin opetuksesta oli kristinuskoa. Kun valitus otettiin käsittelyyn, silloinen kouluhallitus

muutti yhdessä yössä opetussuunnitelman valittajan vaatimusten mukaiseksi. Vastaavasti annettiin asetus, joka vapautti uskonto- kuntiin kuulumattomat opettajat ja uskonnonope- tuksesta vapautetut oppi- laat päivänavauksista ja us- konnollisista tilaisuuksista. Sittemmin asetus on kumot- tu sillä verukkeella, että pe- rustuslaki takaa saman oike- uden.

Ainoa oikeudenmukai- nen keino säästää on lopet- taa kaikki katsomusopetus kouluista. Muut vaihtoeh- dot, myös nykyinen, louk- kaavat uskonnotomien oi- keuksia.

Kuntaliiton tiedot kan- sainvälisestä oikeudesta ovat myös vajavaiset. Riip- pumatta siitä, mitä esimer- kiksi perustuslaki sanoo, kansalais- ja poliittisia oi- keuksia koskevan yleissopi- muksen 18. artiklan mukaan *vanhemmilla tai laillisilla hol- hoojilla on ensisijainen oikeus päättää lastensa uskonnollisesta ja moraalisesta kasvatuksesta yhdenmukaisesti oman vakau- muksensa kanssa*. Sanoin edus- kunnan perustuslakivalio- kunnassa, että sopimus ei anna tätä oikeutta edes Suo- men eduskunnalle.

Valitukseni vetosi tähän artiklaan, ja jos tilanne tois- tuu, asia otetaan varmasti Ihmisoikeustoimikunnassa käsiteltäväksi.

Erkki Hartikainen
Fil. maist.
Helsinki

Laki perusopetuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukai- sesti muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun perus- opetuslain (628/1998) 13 § (poist.):

13 §
*Uskonnon ja elämäntieto-
mustiedon opetus*

(1 mom.)

Perusopetuksen järjestäjän tu- lee järjestää oppilaiden enem- mistön uskonnon mukaista us- konnon opetusta. Opetus jär- jestetään tällöin sen mukaan, mihin uskonnolliseen yhdys- kuntaan oppilaiden enemmistö kuuluu. *Tähän* uskonnolli- seen yhdyskuntaan kuuluvat oppilaat osallistuvat oman us- kontonsa opetukseen. Oppi- las, joka ei kuulu tähän uskon- nolliseen yhdyskuntaan, voi huoltajan ilmoitettua asiasta *perusopetuksen* järjestäjälle osallistua mainittuun uskon- nonopetukseen.

(2-6 mom. kuten HE)

(2 mom.)

Vähintään kolmelle evankelis- luterilaiseen kirkkoon tai vähin- tään kolmelle ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvalla oppi- laalle, jotka eivät osallistu 1 momentissa tarkoitettuun us- konnon opetukseen, järjeste- tään heidän oman uskontonsa opetusta.

(3 mom.)

Muuhun kuin 2 momentissa mainittuihin uskonnollisiin yh- dyskuntiin kuuluvalla vähintään kolmelle oppilaalle, jotka eivät

osallistu 1 momentissa tarkoi- tettuun uskonnonopetukseen, järjestetään heidän oman us- kontonsa opetusta, jos heidän huoltajansa sitä pyytävät.

(4 mom.)

Jos oppilas kuuluu useam- paan kuin yhteen uskonnolli- seen yhdyskuntaan, oppilaan huoltaja päättää, minkä uskon- non opetukseen oppilas osal- listuu.

(5 mom.)

Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomalle oppilaalle, joka ei osallistu 1 momentis- sa tarkoitettuun uskonnonope- tukseen, opetetaan elämäntieto- somustietoa. Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalla oppi- laalle, jolle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta, opetetaan huoltajan pyynnös- tä elämäntietosomustietoa. Pe- rusopetuksen järjestäjän tulee järjestää elämäntietosomustie- don opetusta, jos opetukseen oikeutettuja oppilaita on vähin- tään kolme.

(6 mom.)

Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumaton oppilas voi huolta- jan pyynnöstä osallistua myös sellaiseen perusopetuksen jär- jestäjän järjestämään uskon- non opetukseen, joka oppilaan saaman kasvatuksen ja kult- tuuritaustan perusteella ilmei- sesti vastaa hänen uskonnol- lista katsomustaan.

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan päi- vänä kuuta 20

(2 mom.)	(2-4 mom. kuten HE) (2 mom.)	hintään kolme. (6 ja 7 mom. kuten HE)
Mitä 13 §:ssä säädetään uskonnollisesta yhdyskunnasta, sovelletaan sellaiseen tämän lain voimaan tullessa toimivaan uskonnolliseen yhdistykseen, jota perusopetuksen järjestäjä on pitänyt tuolloin voimassa olleissa säännöksissä tarkoitettuna uskontokuntana. (Uusi)	Vähintään kolmelle evankelisluterilaiseen kirkkoon tai vähintään kolmelle ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvalla opiskelijalle, jotka eivät osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnonopetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta.	(6 mom.)
(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)	(3 mom.)	Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumaton opiskelija voi osallistua myös sellaiseen koulutuksen järjestäjän järjestämään uskonnon opetukseen, joka opiskelijan saaman kasvatuksen ja kulttuuritaustan perusteella ilmeisesti vastaa hänen uskonnollista katsomustaan.
(3 mom.)	Muuhun kuin 2 momentissa mainittuihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvalla vähintään kolmelle opiskelijalle, jotka eivät osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnonopetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta, jos opiskelijat sitä pyytävät. Jos opiskelija kuuluu useampaan kuin yhteen uskonnolliseen yhdyskuntaan, opiskelija päättää, minkä uskonnon opetukseen hän osallistuu.	(7 mom.)
Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.	(4 mom.)	Opiskelijalle, joka aloittaa lukiokoulutuksen 18 vuotta täytettyään, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämäntietoa.
Laki lukiolain muuttamisesta	Jos opiskelija kuuluu useampaan kuin yhteen uskonnolliseen yhdyskuntaan, opiskelija päättää, minkä uskonnon opetukseen hän osallistuu.	Voimaantulosäännös
Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lukiolain (629/1998) 9 § (poist.):	(5 mom.)	(1 mom. kuten HE)
9 §	Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomalle opiskelijalle, joka ei osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnonopetukseen, opetetaan elämäntietoa. Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalla opiskelijalle, jolle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta, opetetaan hänen pyynnöstään elämäntietoa. Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää elämäntietoon opetusta, jos opetukseen oikeutettuja <i>opiskelijoita</i> on vä-	(1 mom.)
<i>Uskonnon ja elämäntietomustiedon opetus</i>		Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
(1 mom.)		(2 mom.)
Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää opiskelijoiden enemmistön uskonnon mukaista uskonnon opetusta. Opetus järjestetään tällöin sen mukaan, mihin uskonnolliseen yhdyskuntaan opiskelijoiden enemmistö kuuluu. <i>Tähän</i> uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvat opiskelijat osallistuvat oman uskontonsa opetukseen. Opiskelija, joka ei kuulu tähän uskonnolliseen yhdyskuntaan, voi halutessaan osallistua mainittuun uskonnonopetukseen.		Mitä 9 §:ssä säädetään uskonnollisesta yhdyskunnasta, sovelletaan sellaiseen tämän lain voimaan tullessa toimivaan uskonnolliseen yhdistykseen, jota koulutuksen järjestäjä on pitänyt tuolloin voimassa olleissa säännöksissä tarkoitettuna uskontokuntana. (Uusi)
		(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)
		(3 mom.)
		Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Uskonnonvapauslain lähetekeskustelu 8.10.2002

Tuija Brax (vihr): Sen sijaan ala-asteikäisten osalta olen aika vakuuttunut, että uskonnonopetuksen on syytä saada olla myös sitä oman perheen uskonnonopetusta monestakin syystä. Viime kesänä juuri kuuntelin hiekkalaatikolla meidän 5-vuotiaiden keskustelua siitä. Vaikka perheessä sentään jonkun verran uskontoa lapsille opetetaan, niin oli Pokemonit ja Digimonit ja sitten Jeesus voitti, kun hänellä oli se kuolemattomuusisku.

Kimmo Kiljunen (sd): Eli on järkevää, että meillä on kirkkohistoriaa, uskontotietoon liittyvää opetusta kouluissa, mutta tunnustuksellinen uskonnonopetus ei enää kuulu moniarvoiseen globaaliyhteiskuntaan, missä me elämme. Tässä suhteessa minusta olisi tarkoituksenmukaista aivan vakavasti pohtia tuon lakialoitteen sisältöä, minkä ed. Krohn on esittänyt.

Päivi Räsänen (kd): Se sisältää sellaisen ajatuksen, että uskontoa voi opettaa objektiivisesti ilman henkilökohtaista suhdetta siihen. Kuitenkin uskonnon luonteeseen kuuluu sinänsä sen subjektiivisuus. Uskonto koskettaa syvästi ihmisen persoonaa, ja se aina vaatii myös ottamaan kantaa.

Kari Uotila (vas): Nykytilanne on vähän puutteellinen, koska se jättää juuri ne uskonnonopetuksenkin hyvät puolet ja hyvän sisällön eräällä tavalla pois niiltä, jotka ovat puhtaasti elämäntarkastustiedossa.

Suvi Lindén (kok): Vuonna 82 on perustuslakivaliokunta todennut, että tunnustuksellinen uskonnonopetus on uskonnon harjoittamista. On varmasti täysin asianmukaista, että siirrytään tunnustuksellisesta uskonnonopetuksesta oman uskonnon opettamiseen. Silloin kun on kysymys uskonnon harjoittamisesta, niin ne nuoret, jotka katsovat, että eivät huolimatta siitä, että kuuluvat evankelisluterilaiseen tai ortodoksiseen kirkkoon, halua harjoittaa uskontoaan, poistuvat. Se on jo nyt mahdollista, ja tässä laissa vain selkiytetään nykyistä olotilaa. Toisaalta uskonnonvapauskomitea esitti lapsen uskonnollisesta asemasta, niin kuin tässäkin ehdotuksessa on, että huoltajat päättävät yhdessä asiasta, mutta jos huoltajat eivät pääse yhteisymmärrykseen, asia tulisi käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Irina Krohn (vihr): Tämä malli, jota hallitus esittää, on suuri voitto suomalaiselle kirkolle ja suomalaisille vannoutuneille ateisteille. Molemmat ovat säilyttäneet etunsa sellaisina kuin ne ovat. Mielestäni se ei ole voitto suomalaiselle koululaitokselle vaan syvä tappio. Ajateltaisiin myös, että niilläkin, jotka eivät usko, on oikeus ja velvollisuus tietää uskontojen merkityksestä.

Katolinen kirkko on herättänyt hilpeyttä ehkäisyn- ja sodomianvastaisilla kannanotoillaan, joiden opillisena perusteluna on myytti puhdasta seksuaalisuutta vaanivasta esineellistymisen uhasta. Kulttuurihistoriallisesti tämä "esineellistämättömän" seksuaalisuuden mielikuvituksen fantasia on katolisen tunnustuskurin tuote, vaikka se onkin syöpämaisesti levinnyt jopa uskonnottomiaan keskusteluun "hyvän seksin" rajoista (vrt. "Ateistista pornosotaa", VA 4/2002).

Katolisessa ripissä esineellistymismyytin avulla voitiin luoda uskovalle psyykinen kaksoissidos, jossa hänet saatiin samanaikaisesti tauotta tutkiskelemaan omia "lihan himojaan" – ja katumaan sitä, että omat synnitiset ajatukset houkuttelevat himoja pois niiden "todellisista" tarkoituksista, joita ihmisen ei ole lupa mestaroida. "Esineellistämätön" (so. tietoisilla ihmisajatuksilla saastuttamaton) seksuaalisuus näyttääkin johdonmukaisesti löytyvän jostakin kristillisen myytin mukaisesta 'viattomasta' lapsuudentilasta, johon katolisten kirkonmiesten intohimojen on todettu viime aikoina suuntautuvan.

Paavi Johannes Paavali II:n lempeä suhtautuminen pienten lasten seksuaalista hyväksikäyttämistä kohtaan on ollut leimallista; hänen uransa vaikeimpia päätöksiä lienee ollut maanmiehensä Poznanin arkkiepiispan erottaminen, vaikka tämän harastama lasten seksuaalinen hyväksikäyttö tuli selvästi todistetuksi. Oheisessa artikkelissaan Richard Dawkins esittää, että hiljainen pedofiiliahysteria voi kuitenkin pohjimmltaan olla tekosyy olla puhumatta siitä, että lasten psyykkistä manipulointia pidetään joka tapauksessa oikeutettuna.

(JV)

Lasten todellinen hyväksikäyttö

Käännös: Suvi Laukkanen

Nykyisen lasten hyväksikäyttöskandaalin¹⁾ aikaan sain kirjeen amerikkalaiselta nelikymppiseltä naiselta joka oli kasvanut Roomalais-Katolisessa uskossa. Hän muisti selkeästi kaksi tapausta, jotka sattuiivat hänen ollessaan seitsemänvuotias. Seurakunnan pappi ahdisteli häntä seksuaalisesti autossaan. Ja samoihin aikoihin hänen pieni koulukaverinsa, joka kuoli traagisesti, joutui helvettiin koska oli protestantti. Tai niin kirjeen kirjoittajalle ainakin oli uskoteltu kirkossa silloin vallalla olevan doktriinin mukaan. Hänen nykyinen näkemyksensä on, että näistä kahdesta roomalais-katolilaisesta hyväksikäyttötapauksesta jälkimmäinen oli huomattavasti pahempi kuin ensimmäinen. Hän kirjoittaa:

Papin hyväilyt tuntuivat seitsenvuotiaasta vain öklöiltä, kun taas muistan kokeneeni kylmää, suunnatonta pelkoa kuullessani että ystäväni joutui helvettiin. En koskaan valvonut papin takia - mutta sen sijaan vietin monta unetonta yötä peläten, että ihmiset joita rakastin joutuisivat helvettiin. Näin siitä painajaisia.

Olen varma, ettei hänen tapauksensa ole jäänyt ainoaksi. Entä jos kyseessä on vähemmän altruistinen lapsi, joka pelkää oman ikuisuutensa puolesta? Vaikka lasten fyysinen hyväksikäyttö onkin kammottavaa, epäilen kuitenkin että se saattaa aiheuttaa vähemmän pysyvää haittaa kuin katolinen usko itse.

Onnekseni vältyin itse roomalaiskatoliselta kasvatukselta (anglikaaninen usko on paljon vähemmän haitallinen muunnos sa-

masta viruksesta). Joutuminen latinanopettajani hyväilemäksi squashkentällä oli ikävä tunne yhdeksänvuotiaalle, sekoitus häpeää ja puistattavaa yökötystä, mutta se ei varmasti ollut edes samassa sarjassa kuin uskottelu siitä että minä tai joku tuttuni saattaisimme joutua ikuiseseen tuleen. Heti kun sain kiemurreltua pois hänen polveltaan, juoksin kertomaan ystävilleni ja me nauroimme kunnolla. Sääliättävän pedofiilin lähentelyt tiivistivät kaveruuttamme. En usko että minä tai muut saimme pysyvää tai edes tilapäistä vahinkoa tästä ikävästä fyysisestä vallan väärinkäytöstä. Latinanopettaja taisi ennen kaikkea vahingoittaa itseään, sillä hän lopulta suoritti itsemurhan.

Vaikka nykyajan yhteiskunnan standardien mukaan hän olisi voinut joutua vankilaan sekä eliniäkseen eri ryhmittymien vainoamaksi, myönnän kuitenkin että hänen rikoksensa olivat lieviä verrattuna niihin joita jotkin papit tekivät. En voi puhua heidän ahdistelmiensa alttaripoikien kokemuksista. Mutta lasten väärinkäyttö terminä kattaa useita syntejä, lievästä hyväilystä väkivaltaiseen anaalyhydyntään, ja olen varma että monet tapaukset jotka nyt ovat häpäisseet kirkon kuuluvat skaalan lievempään päähän.²⁾ Epäilemättä jotkut kuuluvat myös skaalan väkivaltaisimpaan päähän ja se on hirvittävää. Mutta vain koska jotkin pedofiilien hyökkäykset ovat väkivaltaisia ja kivuliaita, se ei tarkoita sitä että kaikki niistä ovat. Lapsi joka on liian nuori ymmärtämään mitä hellä pedofiili hänelle tekee huomaa kuitenkin helposti kivun jota väkivaltainen pedofiili aiheuttaa. Termit kuten ”väi-

hyvä hirviö” (*en. predatory monster*) eivät ole tarpeeksi täsmällisiä, ja niitä värittävät aikuisten emotionaaliset ongelmat. Toiseksi (ja tämä on se huomio jonka esitin kirjoitukseni alussa), henkinen väkivalta jonka epämääräinen väkivallan ja kammottavan kivun uhka muodostaa saattaa olla vahingollisempaa kuin fyysinen pahoinpitely, jos lapsi vilpittömästi uskoo näihin uhkauksiin. Saarnausselvetistä on nimen omaan äärimmäisellä väkivallalla ja kivulla uhkaamista. Eikä siitä ole epäilystäkään että monet lapset todella uskovat mitä heille opetetaan, ja tämä usko voi seurata heitä aikuisuuteen ja aina vanhuuteen asti, kunnes kuolema vihdoin vapauttaa heidät.

Voidaan väittää ettei katolinen kirkko enää saarnaa selvetistä samalla kiihkolla. Mutta se riippuu siitä kuinka edistyksellä alueella sattuu asumaan, ja kuinka edistysellinen seurakunnan pappi sattuu olemaan.³⁾ Ikuinen rangaistus oli todellakin yleinen doktriini jota jaettiin ihmisille, ja heidän joukossaan monelle kauhusta kankealle lapselle, siihen aikaan kun nyt syytetyt tai virastaan erotetut papit tekivät rikoksensa. Useimmat uhreista jotka haastoivat heidät ovat nykyään keski-ikäisiä. Siksi he, kuten monet joita ei koskaan käytetty fyysisesti hyväksi, luultavasti joutuivat kärsimään henkisestä terrorismista. Pitkä viive ennen kuin lain koura tavoittaa väärintekijät oikeuttaa rikosten keski-ikäiset uhrin suuriin korvauksiin vuosikymmeniä sen jälkeen kun he kärsivät fyysisesti. Kukaan ei usko että seksuaalisen hyväksikäytön fyysiset seuraukset voisivat kestää vuosikautia⁴⁾, joten haettavien korvausten täytyy koskea fyysisen hyväksikäytön henkisistä seuraamuksista. Eräs 54-vuotias, tyyppinen haastaja sanoi että selittämätön sekavuus, viha, masennus ja uskon puute vaivasivat (*en. marred*) hänen elämänsä. (Jälkikäteen ei voi olla ihmettelemättä miten uskon puute voi vai-vata elämää. Ehkä moisella väitteellä voi saada lautamiesten sympatian puolelleen.) Mutta pointti on tämä: jos ihmisen voi haastaa oikeuteen pitkä-ajaisen henkisen vahingon johdosta, jonka on aiheuttanut fyysinen väkivalta lasta kohtaan, miksei häntä voitaisi yhtä hyvin haastaa oikeuteen pitkäaikaisesta henkisestä vahingosta jonka on aiheuttanut *henkinen* väkivalta lasta kohtaan?

Hyväksikäyttöä Vartiotorni-seurassa

Katolisen papiston oletettu lempiharrastus saattaa kovin helposti jäädä sellaisen kieroitumismyytin tiliin, jossa koko asia selitetään sillä, että on epänormaalia pidättäytyä ”normaalisti” perhe-elämästä. Valtamedia vaikenä pitkään esimerkiksi **Jehovan todistajien** piirissä tapahtuvan lapsiseksiharrastuksen yleisyydestä, jonka rinnalla katolisten pappien touhuista ei voi puhua samana päivänäkään. Tieto levisi vain liikkeestä eronneiden ”luopioiden” sisäpiirissä, mutta lopulta uutispimennys murtui kolmen suuren mediatalon (USA:lainen **NBC**, kanadalainen **CBC** ja brittiläinen **BBC**) esittämiin TV-dokumentteihin.

Samaan aikaan kun Jehovan todistajat käännytystyössään korostivat katolisten pappien pedofiliatapauksia, he unohtivat mainita, että heille itselleen oli annettu ohje pidättäytyä ilmoittamasta vastaavia tapauksia poliisille. Asian herättämän kohun vuoksi JT:t tekivät äkkikäännyksen politiikassaan – ja väittävätkin nyt yllättäen kivenkovaan, että seuran ”vanhimmilla” on nimenomaiset ohjeet ohjata poikkeuksetta ja välittömästi jopa epäilty hyväksikäyttötapaus viranomaisille.

Aikaisempien – täsmälleen päinvastaisten – ohjeiden olemassaolokin kiistetään nyt kokonaan. Kuten **George Orwellin** utopiassa ”Vuonna 1984”, jopa eilisen päivän tapahtumien tosiasioita uudistetaan päivittäin.

Vartiotorni-seuran virallinen tiedotus antaa ymmärtää, että pedofilia on ”eheän” perhe-elämän ulkopuolella vaaniva uhka. Yhdysvalloissa jopa ulkopuoliset asiantuntijat ovat kehuvat sitä, kuinka JT-lapsia kannustetaan *menemään kotiin* ja kertomaan hyväksikäytöstä.

Yksi hyvin kuvaava piirre onkin se, että varsin usein puoliso tiesi mistä on kyse – ja että silti hän pysytteli vaiti. Eräissä nyt julkisuuteen tulleissa tapauksissa ex-vaimot tosin kertovat, että ovat yrittäneet kyllä puhua asiasta vanhimille ja saada heidät tekemään jotain, mutta heidät vaiennetaan. Samaten myös avioliiton sisäisissä raiskaustapauksissa uhria kehoitetaan olemaan ”parempi vaimo”, rukoilemaan enemmän ja odottamaan Jehovaa.

JT-teologian mukaan hyväksikäytöllä (kuten jokaisella rikoksella Jehovan lakia vastaan) täytyy olla kaksi silminnäkijää ennen kuin seurakunnan vanhimisto ottaa asian käsiteltäväkseen. Muutoin syytöksiä esittävä uhri saatetaan erottaa, mikäli hän esimerkiksi ilmoittaa asiasta poliisille ilman vanhimiston antamaa lupaa.

Teksti: Janne Vainio

–Olet syyllistynyt isäsi
ja perheen pääsi
viettelemiseen
porneiaan...!
–...tai väärään
todistukseen
lähimmäi-
sestäsi...!
–...syyllinen
vai
SYYLLINEN!?

Piirros: Joona Vainio

Oikeaoppista valehtelua

JT-teologian peruskäsite on "teokraattinen sodankäynti", jonka näkökulmasta 'sotilassalaisuuksien' suojeleminen on velvoittavaa. Seuran jäsenille teroitetaan, että *totuus kuuluu niille, jotka ovat sen oikeutettuja tietämään* – ja että oleelliset faktat voidaan näin ollen salata vihollisen (eli **Saatanan**) käskyläisiltä.

Seuran "vanhimmat" ovat Jumalan edustajia maan päällä; vuodelta 1931 peräisin olevan päätöksen mukaan **Vartiotorni**-lehden vastaava päätoimittaja on **Jehova**. Seuran opinkappaleisiin kuuluu, että veli ei käy oikeutta veljeä vastaan, koska kaikki ovat samassa veneessä ja yhteisellä asialla.

Vartiotorni-seura on erottanut lähes 50 selalaista jäsentään, jotka ovat esiintyneet julkisuudessa ja puhuneet Seuran pedofiiliensuojelusta. Asiasta kertoi **William Bowen** Christianity Today -lehdessä. Vartiotorni-seuran tiedottaja **J.R. Brown** syyttelee tuttuun tyyliinsä "hairahtuneita" (!) Jehovan todistajia, jotka ovat nostaneet ongelman esille.

Uhrien ei ole mahdollista saada oikeutta Järjestön sisällä. Seurakunnanvanhimmat eivät

kerro hyväksikäyttäjistä poliiseille, ja asiasta valittavat seurakuntalaiset erotetaan tai muuten eristetään. Lasten ystävät saavat jatkaa seurakunnallisissa vastuuasemissaan, koska hyväksikäyttötapaauksille ei käytännössä koskaan löydy kahta silminnäkijää.

Vartiotorni-lehdessä on tosin paheksuttu vanhempia, jotka hyväilevät lastensa sukupuolieliimiä. Tuomitsemisen syynä ei ole kuitenkaan ollut pedofilia, vaan se, että tämä voisi yllyttää lapset harjoittamaan masturbaatiota.

JT-pedofilian vastaisen **Silent Lambsin** (www.silentlambs.org) johtaja Bill Bowen sai nopeasti erottamisuuhkauksen, joka pantiin täytäntöön viime vuodenvaihteessa. Perusteena oli hajaannuksen aiheuttaminen seurakunnassa.

Bowen väittää saaneensa kahdesta eri lähteestä tietää, että Vartiotorni-seuran lakitoimistossa USA:n Pattersonissa on tietokoneella lähes 24 000 JT-pedofiilin tiedot. "Jos näin on, silloin joka 42:s Jehovan todistaja on VT-seuran rekisteröimä lasten hyväksikäyttäjä. Jos samaa sovelletaan koko Järjestöön, saadaan suhdeluvuksi yksi 260:stä. Luuletko, että katolilaisilla on lähellekään sama suhde? Ja vielä pahempaa on, että monia tapauksia ei ole edes raportoitu." ■

Papit jotka kohtelevat huolehtimiensa lasten ruumiita väkivalloin ovat vähemmistössä. Mutta kuinka moni kohtelee lasten ajatuksia väkivalloin? Mikseivät katoliset ja entiset katoliset haasta kirkkoa oikeuteen elinikäisen psyykkisen vahingon aiheuttamisesta?

En kirjoita tätä suositellakseni moisia oikeusjuttuja. Vaikka haluaisinkin nähdä roomalaiskatolisen kirkon murenevan raunioksi, vihaan opportunistisia kanteita vielä enemmän. Juristit jotka rikastuvat kaivelemalla kauan sitten haudattuja vääryyksiä ja ahdistelevat ikääntyneitä väärintekijöitä eivät saa minulta sympatiaa. Haluan vain tuoda huomiota tähän epäkohtaan. Hyökättäkö vain minun puolestani vaikeuksissa olevan ilkeän instituution kimppuun, mutta siihen on parempiakin keinoja kuin juridiikka. Ja seksuaalisen väkivallan pakkomieltien etsiminen saattaa estää huomaamasta muita ekklesiastisia lasten hyväksikäytön muotoja. Ikuisen helvetin uhka on esimerkiksi äärimmäisestä henkisestä väkivallasta, samoin kuin väkivaltainen sodomia on äärimmäinen esimerkki fyysisestä väkivallasta. Useimmiten fyysinen väkivalta on lievempää, kuten myös suurin osa tyypillisestä henkisestä väkivallasta uskonnon opetuksessa. Pappi joka käski 14-vuotiaasta poikaa suorittamaan suuseksiä, ”siunaten sen yhtenä tapana osallistua pyhälle ehtoolliselle”⁵⁾, ei ainoastaan väärinkäyttänyt sitä luottamusta joka yleensä vallitsee lapsen ja opettajan, nuorisotyöntekijän tai partiojohtajan välillä. Vaan hän käytti myös hyväkseen vuosien uskonnollista aivopesua jota katoliseksi syntynyt lapsi joutui kestäämään. Pyhä ehtoollinen – jopa jotakin! Mutta kyseessä on tosiaan ääriesimerkki siitä mitä kirkot – kuten myös moskeijat ja synagogat – tekevät hoidossaan olevien lasten mielle.

Nicholas Humphreyn, arvostetun psykologin ”What Shall We Tell the Children?” (*Mitä kerromme lapsille?*) on loistava polemiikki siitä, miten uskonnot hyväksikäyttävät lasten mieliä. Se oli alunperin luento joka pidettiin Amnesty Internationalin avuksi, ja on nyt julkaistu kirjana.⁶⁾ Puhe on myös luettavissa internetissä, ja suosittelen sitä voimakkaasti.⁷⁾ Humphreys väittää, että samoin kuin Amnesty työskentelee väsymättä vapauttaakseen poliittisia vankeja ympäri

Inho

on intuitiivista mikrobiologiaa

Kenen hammasharjaa käyttäisit vähiten mieluusti: puolisasi, sisaresi, parhaan ystäväsi, esimiehen, postinjakajan vai TV:n säätöton? BBC:n tekemässä tutkimuksessa lähes kaikki vastasivat postinjakajan. Seuraavaksi vastenmielisintä oli oman esimiehen hammasharjan käyttö. Miksi vastaajat olivat niin varman yksimielisiä?

Entä miksi pienetkin koiranjätökset piha-piirissä herättävät voimakasta ärtymystä? Tai miksi kavahdamme oksennusta? Tai miksi kosketamme mieluummin sinistä kuin keltavihreää tai punaista nestettä? Jotta ymmärtäisimme näitä reaktioita, täytyy ymmärtää yhtä ihmisen kuudesta perustunteesta, inhoa. Mitä inho on? Miksi sitä koe-

maailman, meidän pitäisi tehdä työtä vapauttaaksemme maailman lapset uskonnoista jotka vanhempien hyväksymänä vahingoittavat nuoria mieliä jotka eivät aina ymmärrä mitä heille tapahtuu. Hän on oikeassa, ja meidän pitäisi pitää sama läksy mielessä keskustellessamme nykyisestä pedofiiliskandaalista. Pappien lapsiin kohdistamat hyväilyt ovat kuvottavia. Mutta pitkällä tähtäimellä ne saattavat olla vähemmän haitallisia kuin heidän lasten mieliin kohdistamansa käännytystyö. ●

Viittaukset:

1) <http://www.time.com/time/covers/1101020401/story.html>

2) Esimerkiksi ”The Confession of Father X”, <http://www.time.com/time/covers/1101020401/fallen.html>

3) Kuuluisan nykyajan katolilaisen Frank McCourtin, Angela’s Ashes – kirjan kirjoittajan, on sanottu kan-

Ihminen on kaikkien elollisten tavoin ollut aina alttiina vaarallisille taudinaiheuttajamikrobeille. Erityisen himoittuja mikrobien mielestä ovat eri ruumiinaukot, jotka onneksemme kuitenkin pystyvät puolustautumaan. Korvavaha, kyyneleet, nenän ja kurkun lima sekä kuukautiseritteet hoitavat tehtäväänsä kehon taistelussa pöpöjä vastaan. Mutta aina se ei riitä. Tarvitaan psykologisia puolustuskeinoja, tarvitaan inhoa.

Kaikissa kulttuureissa inhotaan mädäntynyttä lihaa ja oksennusta. Koirat puolestaan ovat petoeläimiä ja lihansyöjiä, joiden jätökset yleensä kuhisevat tauteja. Ulosteita kohtaan on aina ollut syytä tuntea aktiivista inhoa. Samoin seksiä ja suututua – erittäin riskialtista! – inhotaan vääränlaisen kumppanin kanssa. Harva tuntee postinjakajan, joten varmuudeksi on parempi olla käyttämättä hänen hammasharjaansa.

Inho on siis intuitiivista mikrobiologiaa. Inhon yhtenä tarkoituksena on pitää meidät terveinä – tai estää ei-toivottuja raskauksia. Monet kulttuurintutkijat korostavat kulttuurien välisiä eroja, mutta minusta paljon mielenkiintoisempia ovat kaikille ihmisille ja kulttuureille yhteiset piirteet ja tunteet, kuten ilo, pelko, inho ja rakkaus. Joskus piirteet yhdistävät eri lajejakin: ihmisillä ja rotilla on voimakas taipumus saada

inhon tunne mausta, jota on joskus seurannut huono olo tai sairastuminen.

Inhon laukaisevat tekijät olivat siis pähimpia tautilähteitä jo esihistoriamme rehevällä savannilla. Siellä tunne siirtyi myös sosiaaliseen maailmaan: moraaliltaan epäilyttävä henkilö herättää inhoa, jopa kostonhimoa. Samoin kaikkialla maailmassa inhotaan pelkkää ajatusta sisarusten välisestä seksistä. Ilman inhon tunnetta yhteiskuntamme olisivat hyvin erilaisia.

Kulttuurien välisissä inhokäsityksissä ja -kokemuksissa on totta kai myös eroja. Esimerkkinä voisi toimia Pekingin luonnontieteellisen museon ihmisen anatomiaa käsittelevä osasto. Sen hyllyillä notkui lasiasti-oita, joiden sisällä formaliinissa kellui keltatyneitä epämudostuneita sikiöitä ja vauvoja. Kaksi aikuisenkin ruumista oli tällaisessa ”akvaariossa”. Toiselta oli avattu sisäelimet näkyviin ja toiselta oli nyljetty iho lihasten esittelemiseksi.

Museo oli outo kokemus kun tulee kulttuurista, jossa kuolemaa pidetään niin hyvin piilossa. Mutta kun tarkkailin paikallisia museovieraita, huomasin, että inhon tunteemme näyttelyesineitä kohtaan oli sitenkin yhteinen. Ihminen on kaikkialla ihminen.

Osmo Tammisalo

nattaneen pappien oikeutta mennä naimisiin sanoen: ”Muistaakseni Pyhä Paavali sanoi ’on parempi mennä naimisiin kuin palaa.’ Kaikki nämä pedofiilipapit tulevat palamaan.” <http://www.time.com/time/covers/1101020401/forum.html>

4) Ainoa mieleeni tuleva selvä poikkeus ja pääasiallinen esimerkki jossa uskonnon innoittama fyysinen väkivalta kestää koko elämän, on ympärileikkaus. Sen sijaan että yhteiskunta olisi tuominnut käytännön, on poikalapsien ympärileikkaus levinnyt uskonnosta yleiseen lääketieteeseen. Se oli hyvin tavanomainen toimenpide Britanniassa silloin kun olin lapsi, ja on sitä edelleen Yhdysvalloissa. Vaikka ympärileikkauksen täytyy olla hirvittävän traumaattinen toimenpide, vielä ei tiedetä aiheuttaako se pysyvää psykologista haittaa vaiko vain tilapäistä. Silloin tällöin tulee vastaan joku emotionaalinen ongelma jolla on yhteyttä asiaan, mutta ympäröivästä kulttuurista riippuen niitä kokevat myös ihmiset joita ei ole ympärileikattu. Luonnollisesti puhun tässä vain poikalapsien ympärileikkauksesta. Tyttölasten ympärileikkaus ei ole ainoastaan hirvittävän kivuliasta, vaan se myös haittaa vakavasti naisen kykyä seksuaaliseen nautintoon – niin kuin toimenpi-

teessä on tarkoituskin – ja luultavasti vaikuttavaa pysyvästi henkiseen hyvinvointiin. Tämä sanoin kuvamaton barbaarisuus on paras esimerkki jonka tiedän siitä, miten absurdia on täysin kyselemätön ”kunnioitus” uskonnollisia ja kulttuurillisia traditioita kohtaan.

5) <http://www.time.com/time/covers/1101020401/story.html>

6) Yhdysvalloissa Nicholas Humphrey: ”What Shall We Tell The Children?”, löytyy Wes Williamsin toimittamasta teoksesta *The Values of Science: Oxford Amnesty Lectures 1997* (Boulder, Colorado: Westview Press, 1999), sivut 58-79. Saatavilla Britanniassa myös Nicholas Humphreyn kirjassa *The Mind Made Flesh* (Oxford: Oxford University Press, 2002)

7) http://www.edge.org/3rd_culture/humphrey/amnesty.html

Richard Dawkins on professori Oxfordin yliopistosta, evoluutiobiologi ja kuuluisa kirjailija ja luennoitsija. Hänen viimeisin kirjansa on nimeltään Unweaving the Rainbow.

Voimmeko luottaa moraaliseen vaistoomme?

Bioetiikassa, kuten muussakin eettisessä keskustelussa, argumentit usein palaavat yhä uudelleen vaistoomme – lähes automaattisiin reaktioihin joiden mukaan päättämme ”tuntuuko” jokin oikealta vai väärrältä. Mistä nämä intuitiot tulevat, ja kuinka paljon voimme luottaa niihin?

Uudet tutkimukset valaisevat vaiston merkitystä eettisessä päättelyssä. Princetonin yliopistossa tohtoriksi opiskeleva Joshua Greene kiinnostui pulmien ryppäästä joka tunnetaan filosofisessa kirjallisuudessa nimellä ”vaunuongelmat” (*en. trolley problems*). Tyypillisessä vaunuongelmassa henkilö seisoo junaraiteen vieressä kun täysin tyhjä vaunu kulkee kiskoja pitkin kohti viiden ihmisen ryhmää. Jos vaunu jatkaa radallaan, he kaikki kuolevat. Ainoa mahdollisuus kuolemien estämiseen on heittää raiteille keppi, niin että vaunu vaihtaa sivuraiteelle, tappaen vain yhden henkilön. Kun ongelma esitetään ihmisille, useimmat heistä sanovat, että vaunu pitäisi ohjata sivuraiteelle jotta neljä henkeä pelastuisi.

Ongelman toisessa versiossa vaunu, kuten edellisessäkin, uhkaa viiden ihmisen henkeä. Mutta tällä kertaa päähenkilö seisoo kävelysillalla kiskojen yläpuolella. Vauunun ohjaaminen sivuraiteelle ei ole mahdollista. Yksi mahdollisuus voisi olla vaunun eteen hyppääminen sillalta ja itsensä uhraaminen, mutta päähenkilö on liian kevyt voidakseen pysäyttää vaunua. Hänen vieressään seisoo kuitenkin isokokoinen, tuntematon henkilö. Ainoa keino jolla viiden henkilön kuoleman voi estää on työntää tämä iso muukalainen sillalta vaunun eteen. Jos päähenkilö työntää muukalaista, tämä kuolee, mutta muut viisi henkilöä pelastuvat. Kun

ihmisiltä kysytään mitä he tekisivät tässä tilanteessa, useimmat sanovat että olisi väärin työntää muukalainen sillalta.

Monet filosofit ovat yrittäneet perustella intuitioitamme näissä tilanteissa, mutta Greeneä kiinnosti enemmän, miksi tunne näin. Hän arveli, että syy päätöksiimme näissä kahdessa tapauksessa johtuu erilaisista emotionaalisista vastineista joita toimintamallien ajattelu herättää. Molemmissa tapauksissa päähenkilö aiheuttaa tunteettoman henkilön kuoleman, yhdessä heittämällä kepin raiteille, toisessa työntämällä jonkun kuolemaan omilla käsillään. Yhdessä kokeneempien kolleegojensa kanssa Princetonin psykologisen tiedekunnan Aivo-, mieli- ja käytöstutkimuksen keskuksessa, Greene käytti magneettikuvaa (MRI) tutkia aivojen toimintaa kun ihmiset tekevät moraalisia valintoja.

Greene ennusti, että niiden ihmisten aivoissa, joita pyydettiin tekemään moraalisia valintoja koskien ”henkilökohtaisia” loukkauksia, kuten vieraan ihmisen työntämistä kävelysillalta, näkyisi lisääntynyttä toimintaa sillä aivojen alueella joka käsittelee tunteita, verrattuna koehenkilöihin joiden piti tehdä verrattain ”kliinisempiä” valintoja kuten kepin heittäminen. Mutta hän esitti myös täsmällisemmän arvauksen: ne harvat koehenkilöt joiden mielestä olisi oikein työntää vieras henkilö sillalta, antaisivat tämän vastauksen tunteistaan huolimatta, ja siitä syystä heidän päätöksensä kestäisi pidempään kuin niiden, joiden mielestä vieraan työntäminen sillalta olisi väärin, ja myös pidempään kuin sellaisten valintojen teko jotka eivät synnytä yhtä voimakkaita tunnereaktioita.

Tutkimukset vahvistivat Greenen hypoteesin. Kun ihmisiä pyydettiin tekemään valintoja ”henkilökohtaisissa” tapauksissa, heidän aivojensa tunnealueet olivat aktiivisempia kuin silloin kun heidän piti tehdä valinta ”kliinisemmässä” tapauksessa. Vielä merkittävämpää oli se, että ne joiden mielestä oli oikein toimia tavalla johon liittyi henkilön fyysinen loukkaaminen, kunhan toiminta minimoi kokonaisvahingot – esimerkiksi ne joiden mielestä henkilön sai työntää sillalta – miettivät asiaa pidempään kuin ne jotka sanoivat että se olisi väärin.

Greenen tutkimustulokset sopivat hyvin

Ensimmäinen vapaa-ajottelija:

yhteen laajemman käsityksen kanssa moraalimme alkulähteistä. Ihmiset ovat asuneet pienissä ryhmissä suurimman osan evoluutiohistoriastaan, kuten myös luultavasti varhaiset ihmisapinat ja sosiaaliset nisäkäsesi-isämme. Näissä ryhmissä väkivalta tapahtui vain fyysisessä ja henkilökohtaisessa, läheisessä kosketuksessa, lyömällä, kuristamalla tai käyttämällä keppiä tai kiveä lyömäaseena. Sellaisia tilanteita varten olemme kehittäneet välittömiä emotionaalisia vastineita ongelmiin, joissa on kyse läheisistä, henkilökohtaisista suhteista toisten kanssa. Vieraan työntäminen sillalta saa aikaan näitä reaktioita. Kepin heittäminen, joka saa vaunun vaihtamaan suuntaa osuen toiseen henkilöön ei muistuta mitään mikä olisi voinut sattua niissä olosuhteissa joissa me ja esi-isämme elivät. Siksi se ei herätä samanlaisia tunteita kuin jonkun työntäminen sillalta. Toisin sanottuna merkittävien tekijä joka selittää erilaiset intuitiiviset valintamme näissä kahdessa tapauksessa on se, että silta-tilanne on samantyyppinen kuin ne joita olisi voinut sattua niiden vuosituhansien aikana kun ihminen lajina syntyi; kun taas tavallinen vaunutapaus kuvaa kuolemantuottamusta tavalla joka on ollut

mahdollista vain viimeisen vuosisadan tai kahden ajan. Tämä aika on liian lyhyt vaikuttaakseen periytyviin käyttäytymismalleihin.

Greene ja hänen kollegansa ovat vieneet meidät yhden askeleen verran edemmäs tavoitteessamme ymmärtää etiikan syntyä. Auttaako tämä meitä ratkaisemaan eettisiä pulmia? Ei, ainakaan siinä mielessä että saisimme valmiita vastauksia. Mutta kuten sanoin, monella etiikan alueella, kuten elämän ja kuole-

man kysymyksissä lääketieteellisessä etiikassa, luotamme vahvasti vaistoomme. Esimerkiksi monet amerikkalaiset lääkärit vastustavat aktiivista eutanasiaa, mutta saattavat suostua kuolemansairaahan hoitamatta jättämiseen. Ensiksi mainittu on heidän mielestään tappamista, kun taas jälkimmäisessä on kyse siitä että "luonnon annetaan tehdä tehtävänsä". Greenen tutkimusten pitäisi tehdä meidät kriittisemmiksi vastaavasta intuition vetoamisesta. Jos moraaliset intuitiomme enemmän ja vähemmän "henkilökohtaisista" tavoista tappaa vaihtelevat koska ne juontavat juurensa evoluutiohistoriaamme, miten ne voisivat oikeuttaa päätökset joita teemme nykyaikana? ●

Viitteet:

Greene J.D., R.B. Sommerville, L.E. Nystrom, J.M. Darley, and J.D. Cohen, "An MRI Investigation of Emotional Engagement in Moral Judgment," *Science* 293 (2001): 2105-2108.

Peter Singer on bioetiikan professori Princetonin yliopistossa. Hän on kirjoittanut kirjat Animal Liberation, Practical Ethics, How Are We to Live?, ja Rethinking Life and Death.

Wienin piiri vastusti metafysiikkaa

Wienin piiri, toimittaneet Ilkka Niiniluoto ja Heikki J. Koskinen, Gaudeamus, Helsinki 2002, ISBN 951-662-866-4, hinta 29 •.

Julkaisemme tämän jutun, koska Helsingin Sanomain kulttuuritoimituksen päällikkö Heikki Hellman ei julkaissut sitä. Vapaa Ajattelijat tulee vuoden 2003 numeroissaan selvittämään eräiden alla olevien sivistys-sanojen nimettyjen ajatussuuntien virheitä.

Jyrki Alenius puhuu kirja-arvostelussaan Helsingin Sanomissa 11.1.2003 loogisesta positivismista. **Rudolf Carnap**, **Hans Reichenbach** ja **Eino Kaila** luopuivat aikaisemmin käyttämästään käsitteestä looginen positivismi jo 1930-luvun alkupuolella. He alkoivat käyttää käsitettä **looginen empirismi**. Siitä lähtien loogisen empirismin vastustajat ovat käyttäneet käsitettä looginen positivismi haukkumasanana, jonka varsinkin marxilaiset ja hermeneutikot ovat politisoineet.

Tunnetut, jopa maailmankuulut suomalaiset filosofit sekoilevat edelleen tässä käsitteistössä. Wienin piiri -kirjassa kukin kirjoittaja yrittää yleensä epäperäisesti löytää Wienin piiristä perusteluja omalle filosofi-alleen.

Jaakko Hintikka on peräänkuuluttanut (itse asiassa varsin hyvässä artikkelissaan) loogisen empirismin paluuta. Lindforsin opiskelukaveri Jaakko Hintikka on kuitenkin unohtanut, että looginen empirismi on sekä ajatussuuntana että yksityisten kirjoittajien (esimerkiksi Rudolf Carnap, Hans Reichenbach, **Jörgen Jørgensen**, **Alfred Ayer** ja kateederissa Eino Kaila) kirjoituksissa jyrkästi kristinuskon ja kaiken uskonnollisen mystiikan vastainen. Wienin piirin sisäpiirissä ja loogisen empirismin julkipiirissä ei ollut yhtään teologiaa. Wienin piirin alkupe-
räinen osoitekin oli vapaa-ajattelijain toimisto.

Jaakko Hintikka suosii jumaluusoppinut **Simo Knuuttilaa**, joka on kyseenalainen filosofina, koska on teologi, ja miehenä, joka on syyllistynyt Lindforsia koskeissa lausunnoissa ammattitaidottomuuteen ja syrjintään, jonka Helsingin yliopiston johto (mm. **Nils Okerblom** ja **Olli Lehto**) on virallisesti torjunut. Knuuttila on myös esittänyt virheellisiä tietoja ateismin historiasta.

Kaikki kirjoittajat ovat väheksyneet sitä, että metafysiikkakritiikki oli loogisen empirismin pääpiirteitä, Metafysiikka loogisten empiristien piirissä tarkoittaa tieteen naimioitua mielipidekirjallisuutta. Metafysiikan päämuodot ovat supernaturalismi (=usko yliluonnolliseen) kaikki uskonnot mukaan lukien, steinerilainen antroposofia, teosofia, eksistenssifilosofia, hermeneutiikka, fenomenologia, klassisen marxilaisuuden dialektiikka, Jugoslavian Praxis -ryhmä eli eksistentialistinen marxilaisuus ja postmodernismi.

Pertti Lindfors, **Georg Klaus** ja **Yrjö Ahmavaara** väittävät, että kaiken tavoitteellisen toiminnan teoria on nimeltään kybernetiikka. Hermeneutiikan järkevä osa on kybernetisoitavissa. Tällöin metafysiikka-

Mitä Wienin piiri väitti?

Hyvin harva tässä lehdessä esitellyn teoksen "Wienin piiri" arvostelijoista on itse lukenut Wienin piirin ohjelmajulistuksen, jonka nimi on *Wissenschaftliche Weltauffassung, Der Wiener Kreis*, julkaisija Artur Wolf Verlag, Wien, 1929. Ensimmäinen syy tähän on se, että teosta on aika vähän saatavana. Tämän kirjoittajalla on valokopio **Yrjö Reenpään** Helsingin yliopiston filosofian laitoksen kirjastolle lahjoittamasta kappaleesta. Toinen syy on, että saksaa osaavat entistä harvemmat.

Lukemalla **G. H. v. Wrightin**, **Oiva Ketosen** jne. selostuksia loogisesta empirismistä saa aivan väärän käsityksen Wienin piiristä ja siitä aatesuunnasta, joka on edelleen elossa loogisen empirismin nimellä. Yllä mainitun teoksen nimi on suomeksi *tieteellinen maailmankäsitys*. Wienin piiri sanoi edustavansa valistusajattelua ja tosiasioihin nojautumista. Piiri kannatti kansan sivistämistä tieteellisen maailmankäsityksen mukaisesti. Logiikan eli johdonmukaisen ajattelun käyttöä piiri kannatti erityisen innokkaasti. Tosiasioista ei voida johtaa arvoja, mutta piiri

kritiikki puree hermeneutiikkaan ja eksistenssifilosofiaan kuuluvaan finalismiin, vitalismiin, ja jumaluusoppiin. Juuri Wienin piirin klassikot ovat ankarasti ja osittain ironialla arvostelleet näitä. Eino Kailan oli viime vuosinaan sitä mieltä, että filosofia on luonnontieteiden aputiede. Tämä on lähellä Wienin piirin alkuperäistä kantaa.

Myöhemmin vuosinaan Eino Kaila torjui kaiken kieleen painottuneen filosofian. Hän suhtautui kielteisesti myös Rudolf Carnapin myöhempään kielifilosofiaan. Kaila sanoi myös tässä vaiheessa olevansa loogisen empirismin edustaja. Eino Kaila on käsitteen looginen empirismi keksijä (hän keksi sen jo Wienin piirin syntyäaikoina).

Suomessa vastustettu kybernetiikka on tullut näyttävästi julkisuuteen Saksan liittotasavallassa viime vuonna kyberneetikoiden, Leibnitz -seuran ja shakin pelaajien järjestämissä Georg Klausin syntymän 90-vuotisjuhlasymposiumeissa.

Bertrand Russell'in ja **Ludwig Wittgensteinin** kuvat eivät kuulu Wienin piirin esitelyyn. Wienin piiri arvosti heidän varhaisimpia ajatuksiaan erityisesti matemaatti-

arvosti seurausetiikka ja mahdollisimman monien onnellisuutta. Piirin tässä asiassa arvostamia ajattelijoina olivat mm. **Epikuros, Hume, Bentham, Mill, Comte, Feuerbach** ja **Marx**.

Piirin tavoitteena oli yhtenäinen tiede. Jakoa luonnontieteisiin ja ns. "hengentieteisiin" piiri vastusti. Se vastusti myös kaikkea huuhaata jumaluusoppi mukaan lukien. Tieteellinen maailmankäsitys ei tunne mitään ratkaisemattomia ongelmia. Perinteisen filosofian ongelmat ovat piirin mielestä näennäisongelmia.

Erityisesti Wienin piiri asettui vastustamaan Immanuel Kantin filosofiaa. Tieteellinen maailmankäsitys ei tunne mitään puhtaan järjen ehdottomasti pätevää tietoa, "synteettisiä lauseita apriori". (Apriorinen tieto on tietoa, joka on tosi ilman kokemusta, aposteriorinen tieto on tietoa, joka on tosi kokemuksen perusteella, analyyttinen tieto on tietoa, joka on tosi käsitteiden määritelmien perusteella, synteettinen tieto on tietoa, jonka totuutta ei voida päätellä pelkästään käsitteiden määritelmien perusteella).

Wienin piirin mukaan matematiikan ja logiikan tieto on analyyttistä apriorista tietoa eli käsitteiden määritelmiin perustuvaa ja kokemuk-

sessä logiikassa. Myöhemmin he kuuluivat Wienin piirin vastustajiin mutta olivat myös keskenään täydellisellä törmäyskursilla. Russell oli vakaumuksellinen vapaaajattelija. Russell käytti itsestään nimitystä agnostikko, mutta Russellin henkilökohtaisesti tuntenut **John Searle** sanoo, että Russell tunnettiin ateistina.

Kuten **Panu Raatikaisen** esitelmää kuunneltaessa todettiin, puhe analyyttisestä filosofiasta on hölynpölyä. Siitä huolimatta, että analyyttisen filosofian on katsottu olevan Wienin piirin perillinen, suurin piirtein kaikki yllä mainitut Wienin piirin ajattelua vastustavat filosofiat on myöhemmin katsottu analyyttisen filosofian piiriin kuuluviksi. Parhaimmillaan analyyttinen filosofia oli loogista empirismiä.

Maailmankuulu amerikkalaiskiinalainen loogikko **Hao Wang** haukkui kansainvälisessä Kirschbergin Wittgensteinia käsitelleessä symposiumissa vuonna 1987 (siis kotikentällä) täysin lyttyyn Wittgensteinin matematiikan perusteita koskevat pohdiskelut.

Kun **G. H. v. Wright** esitelmässään 1950-luvun alussa toi Wittgensteinin myöhäisfilosofiaa filosofiseen yhdistykseen, niin pu-

sesta riippumatonta. Kaikki muu tieto oli synteettistä aposteriorista tietoa eli **ei pääteltävissä** pelkästään käsitelmääritelmistä **vaan vasta kokemuksen** perusteella.

Edellinen kappale on Wienin piirin ja myös loogisen empirismin pääväite. Sen ovat uskooneet kumonneensa mm. kylmän sodan aikainen filosofi **Arthur Pap** ja häntä seuraten filosofit **Timo Airaksinen** ja **Pekka Elo**. Allekirjoittanut sekä filosofit **Pertti Lindfors** ja **Ilkka Niiniluoto** eivät usko Kantin tapaan, että olisi olemassa synteettistä apriorista tietoa eli tietoa, joka ei olisi tosi käsitteiden määritelmien perusteella mutta olisi siitä huolimatta tosi vaatimatta mitään kokemusta pohjakseen.

Wienin piiri korosti, ettei ole olemassa mitään muiden tieteiden yläpuolella olevaa filosofiaa, vaan sisällöllistä tietoa voidaan saada vain kokemuksen avulla. Kokemuksen yläpuolella olevaa tuonpuoleista henkimaailmaa (Platonin ideat) ei ole olemassa.

Vapaa Ajattelija palaa tähän aihepiiriin myöhemmin. Valitamme sitä, että jotkut yllä olevan kirjoituksen asiat ovat vaikeatajuisia. Jos ne olisivat helppoja, maailma olisi parempi kuin se nyt on. ■

heenjohtaja, akateemikko Eino Kaila haukkui perinpohjaisesti suosikkioppilaansa ja vaimonsa sukulaisen, joka ryöpyn jälkeen oli kuin piesty koira eikä uskaltanut vastata. Kaila syytti Wittgensteinin myöhäistuotantoa pääpainollisesti vihamielisyydestä luonnontietettä ja kokeellista psykologiaa vastaan.

Kirjan avustajista Pertti Lindfors on aloittanut opintonsa filosofiassa ja psykologiassa Eino Kailan johdolla.

Laajimman artikkelin kirjoittaja **Juha Manninen** unohtaa kokonaan, että Pertti Lindfors on väitöskirjassaan esittänyt huomattavan osan Mannisen kirjoituksen asioista. Mannisen asiantuntemus rajoittuu aate- ja oppihistoriaan. Tästä syystä loogisen empirismin peruslogiikka ja siihen liittyvät tieteenteoreettiset ongelmat on käsitelty kirjassa liian vaatimattomasti.

Jyrki Alenius on mystisesti suuntautuneena uskonnonfilosofian, eksistentialismin sekä taide- ja kirjallisuusteorian tutkijana aiheettomasti herjannut Wienin piiriä. Russellin ja Wittgensteinin kuvien tilalla olisi pitäisi olla **Moritz Schlick**, Rudolf Carnap, **Otto Neurath** ja Eino Kaila. Pienempinä kuvina nämä kaikki olisivat mahtuneet lehteen.

Työtapatumaisesti tai muusta syystä Helsingin Sanomat on otsikoinut: Wienin piiri herää nyt uuteen eloon. Epäilemättä se herää poliittisesti vasta nyt taistolaisten ja lassyhumanistien suorittaman vainon jälkeen, Neuvostoliiton luhistuttua. Kiitoksella todettakoon, että Helsingin Sanomat on Eino Kailan syntymän 100 -vuotispäivän johdosta julkaissut neljä päivää etuajassa 5.9.1989 Pertti Lindforsin artikkelin (Eino Kailan 100-vuotissyntymäpäivän 9.8.1989 johdosta), jossa tulevat selvästi esiin yllä mainitut asiat. Lindfors on vuodesta 1946 peräänkuuluttanut Eino Kailan renessanssia huolimatta kommunistien suorittamasta vainosta, johon sitten Urho Kekkosen aikana yhtyivät koko Suomen tasavallan tiedepoliittiset päättäjät.

Pertti Lindfors

yhteiskuntatieteitten tohtori

Erkki Hartikainen

filosofian maisteri

Erkki Hartikainen

Evangelis-luterilaisuuden pimeä puoli

Arkistojani järjestellessäni huomasin, että olen ollut Vapaa Ajattelija -lehden päätoimittaja koko vuoden 1970. Toimitussihteri oli silloin **Elvi Tuominen** ja liiton puheenjohtaja **Timo I. Vasama**. Lehti ilmestyi 8 kertaa, ja toimitusneuvosto kokoontui 8 kertaa.

Vuoden 1975 Lahden liittokokouksessa minut houkuteltiin pääsihteeriksi, koska muita ehdokkaita ei ollut, ja tunnelma oli muutenkin vaisu. Lehden kansikuvia piirsivät mm. taiteilijat **Juhani Linnovaara** ja **Jussi Ylätalo**, tunnetuimpia mainitakseni. Talven 1969-1970 olin siviilipalveluksessa, ja en pystynyt hankkimaan taiteilijaa kansikuvan tekijäksi. Kun olin sattumalta edustanut Helsingin nuorten taidekilpailuissa, arvelin osaavani piirtää kuvan itse. Osa liittohallituksesta ei pitänyt siitä. Liittokokouksessa 1975 järjestettiin äänestys parhaasta kansikuvasta. Yllättäen minun kansikuvani voitti. **Timo I. Vasaman** mielestä kansikuva ei kuvannut liekkiä oikein, ja **Paul J. Koposen** mielestä **Juhani Linnovaaran** kansikuva oli parempi.

Koska liitossa on nykyäänkin monia, joiden mielestä evankelisluterilainen jumaluusopillinen tiedekunta on parempi ateismin asiantuntija kuin liiton omat oppineet, muistutan heitä seuraavassa evankelis-lu-

terilaisuuden pimeästä puolesta. Mielestäni parhaiten asian kertoo pääkirjoitukseni numerossa 4/1970. Tämä pääkirjoitus ei saanut osakseen järjestettyä moitekampanjaa (kuten ei lehti koko sinä vuonna). Ainoastaan **Jussi Ylätal**on takakannen kuvia vaati joku joka vuosi pois.

”Hitlerin kuolemasta on kulunut 25 vuotta (siis vuonna 1970, huomautus 2002). **Adolf Hitler** (1889-1945) tunnetaan kansallissosialistisen Saksan johtajana, joka tuli puolueen vaalivoiton (1932) jälkeen valtakunnan kansleriksi 1933, presidentiksi ja ylipäälliköksi 1934 ja asevoimain komentajaksi 1938. Hitler aloitti toisen maailmansodan 1939 ja teki itsemurhan Saksan luhistuttua 1945. Hitler kuuluu niihin valtiomiehiin, joiden kuoleman maailma muistaa heidän hirmutekojensa vuoksi.

Jo kirjassaan **”Taisteluni”** (1925) Hitler hahmotteli valloitusretken itään sekä ”alempien” rotujen hävittämisen. Voidaan vielä ymmärtää, että hän tällä ohjelmallaan nousi valtavan kansansuosion turvin valtaan täysin demokraattisin menetelmin Saksassa, onhan myös meillä Suomessa havaittavissa juuri nyt äärioikeiston ja populistien voimakasta nousua (siis vuonna 1970, huomautus 2002). Sen sijaan tuntuu vaikealta ymmärtää, että jo vuonna 1925 julkaistuita hyökkäyssuunnitelmista huolimatta naapurivaltiot jatkuvasti luottivat Hitlerin valheisiin.

Suomen kansa tietää, että Hitler tuhosi keskitysleireillä miljoonia juutalaisia, slaaveja ja myös muihin kansoihin kuuluneita (jopa suomalaisia). Harvat sen sijaan tietävät, että Saksassa lietsottiin juutalaisvihaa levittämällä Suomen kansan suuresti rakastaman **Martti Lutherin** (1483-1546) vuonna 1543 ilmestynyttä kirjaa **”Juutalaisista ja heidän valheistaan”**. Vuosina 1931-1937 otettiin **Hans Ludolf Parisiuksen** Münchenissä laatimasta lyhennetystä kansanpainoksesta peräti yhdeksän painosta. Lutherin juutalaisvastaisuus ei supistunut tähän yhteen kirjaan, sillä vielä samana vuonna, 1543 hän kirjoitti ja julkaisi toisen juutalaisvastaisen kirjansa **”Shemhamforaksesta ja Kristuksen suvusta”**. Näiden lisäksi Lutherin tiedetään eräissä viimeisistä saarnoistaan julkisesti varoittaneen kristittyjä kavahtamaan juutalaisia.

”Uskonnon ja vapauden puolustamista tai ei, mutta minä todella pidän tästä!”

Lutherin kirja ”Juutalaisista ja heidän valheistaan” ilmestyi Kustannus Oy Vasaran julkaisemana suomeksi vuonna 1939. Suomentaja **T. T. Karanko** sanoo esipuheessa mm. seuraavaa:

”Neljäsatua vuotta on tämä Lutherin kirja ollut meiltä kokonaan kätkeytynä ... Yksinpä juutalaistuneitten vallanpitäjien pelonkin vuoksi oli parasta peittää unhoon suuren uskonpuhdistajan tämänlaatuinen julistus, kuten myös sitten tapahtuikin.

Mutta vain ajaksi. Sillä Adolf Hitlerin valtava kansallinen herätystyö ja kansallissosialistisen Saksan valtakunnan voimakas nousu teki vihdoinkin lopun juutalaisuuden ja juutalaisen hengen vaikutuksesta ei ainoastaan Saksassa, vaan koko Keski- ja Kaakkois-Euroopassa. Ja sanottakoonpa uuden Saksan juutalaisvastaisuudesta ja sen käyttämistä menettelytavoista muuten mitä hyvänsä, niin se on kuitenkin ilmeistä, että siellä on verrattain sananmukaisesti seurattu ja noudatettu suuren saksalaisen Martti Lutherin, hänen juuri tässä kirjassaan esittämiä toimenpiteitä ja menettely-

Kuva: Saksan valtakunnanpiispa Ludwig Müller, 1933

tapoja juutalaisvaaran torjumiseksi ja poistamiseksi kansakunnan terveen elämänkehityksen tieltä...”

Karanko mainitsee lisäksi, että mm. edesmennyt arkkipiispa **Gustaf Johansson** edusti Suomessa jokseenkin samoja käsityksiä juutalaisista kuin Luther.

Näin puhui Luther kirjassaan ”Juutalaisista ja heidän valheistaan”:

”He (juutalaiset) elävät siis joka päivä vaihtoehtoon ja lapsineen pelkästä varastamisesta ja rosvoamisesta kuten suurvarkaat ja maarosvot, kuitenkin kaikessa katumattomassa turvallisuudessa. Sillä koronkiskoja on suurvaras ja maarosvo, jonka hyvinkin pitäisi riippua hirsipuussa seitsemän kertaa korkeammalla kuin muiden varkaiden...

Miten meidän kristittyjen on nyt tämän turmeltuneen, kirotun juutalaiskansan kanssa meneteltävä?

Ensiksi, että heidän synagogansa tai koulunsa sytytettäköön tuleen, ja mikä ei tahdo palaa, se peitettäköön ja umpeen luotakoon maalla, ettei ikänä yksikään ihminen näkisi siitä kiveä eikä kuonaa... Sillä mitä me olemme tähän asti tietämättömyydessämme sietäneet (minä itsekään en ole sitä tiennyt), sen Jumala on antava meille anteeksi ... Mooses kirjoittaa 5 Moos. 13:12-16, että missä jokin kaupunki harjoittaa epäjumalaisuutta, se on kokonaan tulella hävitettävä eikä siitä ole mitään jätettävä jäljelle. Ja jos hän nyt eläisi, niin hän olisi ensimmäisenä sytyttämässä juutalaisten kouluja ja taloja palamaan...

Toiseksi, että heidän talonsakin samalla tavalla rikki revittäköön ja hävitettäköön, sillä niissäkin he harjoittavat samaa, mitä he kouluissaan harjoittavat. Sen sijaan heidän annettakoon asua ulkosuojissa ja talleissa, kuten mustalaisten, jotta he tietäisivät, etteivät he ole herroja maassamme, kuten he kerskailevat, vaan ainoastaan vankeja maanpaossa, kuten he lakkaamatta Jumalan edessä meistä parkumalla huutavat ja valittavat.

Kolmanneksi, että heiltä otettakoon pois kaikki heidän rukouskirjansa ja Talmudin selityksensä, joissa sellaista epäjumalanpalvelusta, sellaisia valheita, kirouksia ja jumalanpilkkaa opetetaan.

Neljänneksi, että heidän rabbiineitaan kiellettäköön elämän ja hengen menettämisen uhalla vastedes opettamasta, sillä sel-

laisen viran he ovat täydellä syyllä menettäneet...

Viidenneksi, että juutalaisilta kokonaan peruutetaan tien ja saattovartion käyttöoikeus, sillä heillä ei ole maaseudulla mitään tekemistä, koska he eivät ole herroja, ei virkamiehiä eivätkä kauppiaita tai sentapaisia. Heidän on pysyttävä kotonaan. Minulle on sanottu, että nyt kuuluu eräs rikas juutalainen ratsastelevan maaseudulla kahdellatoista hevosella (hän tahtoo tulla kohabiksi) ja nylkee ruhtinaat, herrat, maat ja ihmiset puhtaaksi, niin että suuret herrat katsovat sitä karsaasti. Jos te ruhtinaat ja herrat ette voi kunnollisella tavalla kieltää sellaisilta nylkyreiltä tietä, niin koottakoon jokin ratsumiesjoukko heitä vastaan, koska te tulette tästä kirjasesta oppimaan, mitä juutalaiset ovat ja miten heidän kanssaan on meneteltävä, eikä heidän olemustaan ole suinkaan suojeltava...

Kuudenneksi, että heiltä kiellettäköön koronkiskominen, jonka heiltä Mooses on kieltänyt, koska he eivät ole omassa maassaan eivätkä vieraiden maiden herroja, ja heiltä otettakoon kaikki omaisuus ja hopea- ja kullatalleudet ja pantakoon syrjään tallettaviksi. Ja syy on tämä: kaiken, mitä heillä on (kuten edellä on sanottu), he ovat meiltä varastaneet ja ryöstäneet koronkiskomisellaan, koska heillä muuten ei ole mitään muuta elinkeinoa...

Seitsemänneksi, että nuorille voimakkaile juutalaismiehille ja juutalaisnaisille annettakoon käteen varsta, kirves, kuokka, lapio, rukki, värttinä ja annettakoon heidän ansaita leipänsä otsansa hiessä kuten Adamin lasten osaksi on määrätty (1 Moos. 3:19)...

Mutta jos pelkäämme, että he voisivat meitä ruumiin, vaimon, lasten, palvelusväen, karjan jne. puolesta vahingoittaa, jos heidän pitäisi meitä palvella ja tehdä työtä meille, koska hyvinkin on otaksuttavaa, että sellaiset jalot maailman herrat ja myrkylliset, äkäiset käärmeet mihinkään työhön totuttomattomina varsin vastenmielisesti niin suuresti nöyrytyisivät kirottujen gojimien alaisiksi, niin meneteltäköön, kuten minä tiedän muiden kansojen, kuten Ranskan, Espanjan, Böömin jne. menetelleen ja tehtäköön tili heidän kanssaan, mitä he ovat meiltä kiskoneet ja sen mukaan jaettakoon so-

vinnolla, mutta heidät karkotettakoon maasta. Sillä, kuten olemme kuulleet, Jumalan viha heitä kohtaan on niin suuri, että he lempeällä armeliaisuudella kohdellen tulevat yhä vihaisemmiksi ja vihaisemmiksi, mutta ankaruudella hyvin vähän paremmiksi. Sen vuoksi heistä on pikaisesti päästävä!

... heidän kanssaan meneteltäköön kaikella armottomuudella, kuten Mooses teki erämaassa ja löi kuoliaaksi kolmetuhatta miestä, ettei koko joukko olisi joutunut perikatoon ... Jollei tämä tahdo auttaa, niin meidän täytyy karkottaa heidät pois niin kuin hullut koirat, ettemme tulisi osallisiksi heidän kauheaan jumalanpilkkaukseen ja kaikkiin paheisiinsa, emmekä heidän kanssaan vetäisi päällemme Jumalan vihaa ja tulisi kirotuiksi..."

Arvio vuodelta 1970

"Sekä Luther että Hitler olivat vaarallisten pakkomielteiden vaivaamia mielisairaita. Mielisairaina yksilöinä heitä voidaan jopa ymmärtää. Sen sijaan on vaikeaa ymmärtää, että kokonaiset kansat seuraavat mielisairaita. Ankaran uskonnollinen koulutus sai Lutherin kokemaan Raamatun normit pakonomaisesti ja hyökkäämään raivostasi kirkon piirissä vallitsevaa leväperäisyyttä vastaan. Myös Hitleriä voidaan pitää jossain määrin koululaitoksen uhrina. Huono arkkitehti olisi varmaan ollut maailmalle pienempi paha kuin huono valtiomies. Mikäli vapaan kasvun arvoa ei tunnusteta, maailma tuottaa vielä monia pakkomielteiden vallassa olevia valtiomiehiä ja uskonnollisia johtajia, joita toiset kaavoihin kasvatetut ihmiset seuraavat arvostelukyvytömästi.

Lutherin kirjan avulla lietsottiin juutalaisvihaa kansallissosialistisessa Saksassa. Tuntuu kohtalon ivalta, että sodan jälkeisessä Länsi-Saksassa perustettiin kristillisdemokraattinen puolue, jottei kaikki toistuisi. Juuri kristillisporvarillinen normisto teki Hitleristä sen, mikä hän oli. Kohtalon ivalta tuntuu sekin, että jäljelle jääneet juutalaiset soveltavat arabeihin varsin hitlerimäisiä menetelmiä.

Homo sapiens – viisas ihminen – missä on viisautesi?" ●

Visiosta tosioon

Vapaa-ajattelijain liiton vaiheista vuosina 1998-2003

Vapaa-ajattelijain liiton istuva puheenjohtaja **Kari Saari** kuoli ennenaikaisesti 4.5.1997. Saari oli yhteistyökykyinen moniosaaja, joka ryhtyi kirjoittamaan Vapaa Ajattelijaan jo vuonna 1978 ja toimi kuolelessaan myös lehden päätoimittajana.

Liitto oli selvinnyt vähin vaurioin 1990-luvun alkupuolen talouslamasta. Työilmapiiri liitossa oli ollut hyvä varsinkin elokuusta 1992 syksyyn 1995, mutta se oli siedettävä aina Saaren kuolemaan saakka. Liiton talouden radikaali vahvistuminen alkoi 1996. Edessä oli loistava tulevaisuus. Vaihtokko?

Saaren jättämää tilaa ei ollut heti helppo täyttää. Uuden puheenjohtajan liitto sai 25.10.1997, kun liittoneuvosto valitsi äänestyksen jälkeen **Juha Kukkonen** puheenjohtajaksi.

Tämän kirjoittaja kuului silloin Kukkonen kannattajiin. Vaikea sanoa olisiko liittoa kohdannut rauhallisempi tulevaisuus, jos vastaehdokas **Tauno Lehtonen** olisi valittu liiton puheenjohtajaksi. Kun vuosien 1997-2002 vaikeuksia on ruodittu, laaja yksimielisyys on vallinnut yhdestä asiasta. Joukossamme oli vain yksi viisas, raisiolainen **Olavi Ääri**, joka näki mitä muut eivät nähneet.

Visio 2000

Tultuaan puheenjohtajaksi Kukkonen alkoi nopeasti kehittää pienisuuntaista visiota. Se rakentui oikeastaan yksinomaan tapakulttuurin varaan. Liitto oli satsannut rahaa ensimmäisen laajahkon suomenkielisen, uskonnotonta tapakulttuuria käsittelevän kirjan kirjoittamiseen ja odotukset olivat valoisat.

Kukkonen 18.4.1998 päivätty muistio *Visio 2000* on noin kolmen ja puolen liuskan mittainen asiakirja, jossa visioitiin tulevaisuutta vuosina 1998-2003. Tapakulttuurin oli määrä raivata tie avoimeksi niin perusteellisesti, että ”vapaa-ajattelijoiden muut tavoitteet alkavat toteutua osittain itsestään”. Pois hiki ja kyyneleet.

Visiot eivät toteudu – mutta poikkeuksia löytyy

Alla on lueteltu Visio 2000:ssa esitettyjä tavoitteita. Suluissa on esitetty todellinen lopputulos.

1. Kauden loppupuolella jäseniä on noin 3.000. (Totuus: Jäseniä n. 1.500.)

2. ”Liitto on todellinen palvelujärjestö.” (Totuus: Tapakulttuuripalvelut ulkoistettiin, ja liittoa kiellettiin tuottamasta ja välittämästä niitä - paitsi Prometheus-seremoniat Oy:n suuntaan. Näin liiton kykyä ja mahdollisuuksiakin kavennettiin kymmeneksi vuodeksi.)

3. Kirkosta eroaminen on n. 20.000-25.000 henkeä vuosittain. (Totuus: bruttoeroaminen vuosina 1998-2001 yhteensä 53.614 (n. 13.400 henkeä/vuosi), nettoeroaminen 9.293 henkeä (n. 2.320 henkeä/vuosi). Vuonna 2001 bruttoeroaminen 14.083 henkeä ja nettoeroaminen 3.475 henkeä. Vuonna 2002 ei tapahtunut mitään radikaalia muutosta, vaikka eroamisluvut voivat hieman kasvaa. Tilastot eivät ole vielä valmistuneet.)

4. Liiton etujärjestöluonne on kohentunut ”palvelujärjestön” luoman arvostuksen kasvun ansiosta. (Totuus: Ks. kohta 2.)

5. 2000-luvun alussa liitossa on kolme palkattua työntekijää. (Totuus: N. 1,4 työntekijää, mutta määrä noussut eri syistä (sijoitustoiminta) kuin visioitu.)

6. ”Koko liiton toiminnanjohtaja” on palkallinen työntekijä. (Totuus: Toiminnanjohtajaa ei ole, puheenjohtaja oikeasti raa-
taa vähäisen työkorvauksen varassa.)

7. Jäsenmaksutulot lisääntyvät. (Totuus: Jäsenmaksutulot ennallaan.)

8. Julkisen vallan tuki lisääntyy. (Totuus: Julkisen vallan tuki alentunut.)

9. Liitto pyrkii mahdollisimman suureen riippumattomuuteen valtiosta. (Totuus: Toteutunut osittain, mutta eri syistä (sijoitustoiminta) kuin visioitu.)

10. Myyntitulot lisääntyneet huomattavasti uskonnottomien perhejuhlien vieton lisääntymisellä. (Totuus: Ks. kohta 2.)

11. 2000-luvun alussa liitto on julkaissut kaikkia elämäankaarijuhlia varten oman oppaan. (Totuus: Yhtään opasta ei julkaistu; WSOY julkaissut 1999 Perheen omat juhlakirjan. Anneli Aurejärvi Karjalaisen liitolle lupaamat juhlakohtaiset tapakulttuurisitteet eivät valmistuneet.)

12. Paikallisyhdistysten aktiivisen työn ansiosta suuret kaupungit perustavat tunnistusasetuksia hautausmailla. (Totuus: Ei uusia hautausmaita; Helsingin kaupungin hankkeetkin takkuavat.)

13. Suurimmissa kaupungeissa uurnahautausmaat tai perustamissuunnitelmat pitkällä. (Totuus: Kirkko perustaa uusia uurnahautausmaita.)

14. Vapaa-ajattelijayhdistysten hautausmaiden profiilia nostettu. (Totuus: Toteutunut vähäisessä määrin liiton taloudellisen tukitoimien ansiosta; varat sijoituksista.)

15. Liiton ja jäsenyhdistysten palvelua on sairaaloissa ja vankiloissa Raha-automaattiyhdistyksen tuella. (Totuus: Ei tällaisia palveluita, ei tukea RAY:lta.)

16. Kohdan 15 palvelutuottajien kouluttaminen uskonnottoman tapakulttuurin palvelukeskuksessa. (Totuus: Ei tällaista koulutusta.)

17. Etujärjestötyölle sekä valtion ja kir-

kon erottamisvaatimukselle tulee uskottavuutta tapakulttuurin kautta. (Totuus: Ei tapakulttuuripalvelujen tuotantoa, ei lisäuskottavuutta. Uuteen uskonnonvapauslakiin vain vähäisiä uudistuksia; Hautaustointa uhkaa takapakki ja kontrollinen lisääntyminen kirkon painostuksen johdosta.)

18. ”Koko liiton kannalta tapakulttuurin kehittäminen on keskeistä, jopa olennaista. ... Strategia on siksi valittava tapakulttuurin kehittämisen alueelta.” (Totuus: Liitto valitsi monipuolisemman toimintalinjan.)

19. Tapakulttuurin kehityttyä ”vapaa-ajattelijoiden muut tavoitteet alkavat toteutua osittain itsestään.” (Totuus: Maailmassa ei tapahdu mitään ”itsestään”.)

20. Tapakulttuurin palvelukeskus voi toimia mahdollisimman itsenäisesti. (Totuus: Toteutunut.)

21. Kaksoisstrategia: positiivinen tapakulttuuritoiminta versus tiukka ja kriittinen etujärjestöpolitiikka. (Totuus: Toteutunut, mutta tapakulttuuritoiminta ulkoistettu.)

22. Uskonnottoman tapakulttuurin perusteos valmistuu. (Totuus: Toteutunut, vrt. kohta 11.)

23. Palvelujen kysyntä kasvaa. (Totuus: Toteutunut, kysyntä suuntautuu liiton ohii.)

24. Juhlapuhujien kouluttaminen aloitetaan. (Totuus: Toteutunut; liitto, Uskonnottomat juhlapuhujat ry ja Prometheus-seremoniat Oy olleet kaikki mukana koulutus-toiminnassa.)

25. Vapaa-ajattelijat pyrkivät hakemaan vihkimisoikeuden. (Totuus: Eivät voi saada vihkimisoikeutta; lakimuutosta ei luvassa. Totuuden Ystävät yhdyskunnalla on vihkimisoikeus; yhdyskunnassa mukana ateisteja ja vapaa-ajattelijaita.)

26. Puhujapalvelun hinnan on oltava ”ainakin kohtuullisen yhtenäistä”. (Totuus: Aatteelliset palvelut maksuttomia tai selvästi halvempia kuin kaupalliset.)

27. Palvelun laadun on oltava ”vähintään sitä, mitä se on kirkossa”. (Totuus: Aatteelliset toimijat eivät pyri matkimaan kirkkoa. Palvelua pitäisi kehittää omista lähtökohdista käsin, ei pyrkien kilpailemaan kirkon

kanssa. Kirkko on uskonnollinen yhteisö.)

28. Palvelutoiminnan on oltava taloudellisesti kannattavaa. (Totuus: Toiminta on edelleen harrastusluonteista, vaikka sitä toteutetaan osin osakeyhtiömuodossa.)

29. Viimeistään syksyllä 1998 on järjestettävä puhujakoulutustilaisuuksia. (Totuus: Järjestetty useita koulutustilaisuuksia; vrt. kohta 24.)

30. Tapakulttuurikeskus perustetaan pian tavoitteena vuoden 1999 alku. (Totuus: Toteutunut, joskin paljon vaatimattomamassa muodossa kuin suunniteltu.)

31. Vuoteen 2000 mennessä Helsinki tuottaa kunnallisia hautausmaapalveluita. (Totuus: Vuonna 2002 kaupunki ei tuota näitä palveluita.)

32. Järjestetään pohjoismainen uskonnottoman tapakulttuurin seminaari, jossa yleisölle avoimia tilaisuuksia. (Totuus: Toteutunut; yleisöä ei tosin tullut.)

Erittely

Olen alla luokitellut nämä 32 kohtaan sen mukaan ovatko ne (a) toteutuneet (käytännössä täysin), (b) toteutuneet suurelta osin, (c) toteutuneet vain vähäiseltä osin vai (d) jääneet käytännössä toteutumatta. Yhteenvetona voidaan todeta, että viisi kohtaa (20, 22, 24, 29 ja 32) on toteutunut käytännössä täysin. Yksi kohta (21) on toteutunut suurelta osin. Vain vähäiseltä osin on toteutunut kuusi kohtaa (5, 9, 12, 14, 23 ja 30). Ryhmät (a)-(c) muodostavat yhteensä 12 kohtaa. Hieman yli kolmanneksessa kohdista on siis tapahtunut tavoitteiden suuntaista kehitystä. Suurimpaan ryhmään (d) jääkin sitten 20 kohtaa (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 25, 26, 27, 28 ja 31).

Joissakin kohdissa kehitys on ollut tavoitteiden suuntaista, mutta aivan eri tavalla kuin visioitiin. Esimerkiksi tapakulttuuripalveluita kysyntymiä ovat liiton taloudelliset ja organisatoriset tukipalvelut jäsenyhdistyksille. Niiden mahdollistuminen ei myöskään ole seurausta tapakulttuuripalveluista vaan sijoitustoiminnasta.

Eräät tavoitteet olivat keskenään ristiriitaisia (esim. kohdat 8 ja 9). Ne eivät olisi-kaan voineet toteutua ainakaan yhtäläisessä määrin.

Kohdat 18 ja 19 olivat räikeää yliampumista. Oli selvää ja toivottavaa, etteivät ne toteutuneet. Kohta 27 on omituinen, sillä vapaa-ajattelusta ei voida koskaan kehittää kirkkoa.

Monipuolinen toimintalinja

Kohdassa 18. todettiin, että liitto valitsi monipuolisemman toimintalinjan pelkän tapakulttuurin asemesta. Mikä tämä linja on?

Uusi linja hahmottui vähitellen vuoden 1999 liittokokouksessa valitun hallituksen enemmistön toimesta. Tuo enemmistö laati myös Kotkan liittokokouksen (2002) hyväksymän vuoden 2003 toimintasuunnitelman. Viime kesän liittokokous valitsi uuden hallituksen, jossa vanhaan verrattuna osa varsinaisista ja varajäsenistä vaihtui.

Liiton aatteelliset suuntaviivat haetaan edelleen vuonna 1993 hyväksytystä *Kulttuuriohjelmasta*, ei kenenkään yksityisajattelusta. Kulttuuriohjelmaa ei ole muutettu mitään osin sitten sen hyväksymisen.

Yksityiskohtaisempi toimintalinja on parhaiten nähtävissä vuoden 2003 hyväksytystä toimintasuunnitelmasta. Siinä eri toiminta-alueet on pyritty kuvaamaan tärkeysjärjestyksessä. Poikkeuksena tästä kansainvälinen toiminta on sijoitettu viimeiseksi.

Ensimmäisenä on vapaa-ajattelijain yhteiskunnallisen ja oikeudellisen aseman parantaminen. Supertärkeä työ uuden uskonnonvapauslain tiimoilta on alueen näkyvintä antia.

Toisena on liiton jäsenyhdistysten tukeminen. Yhdistykset ovat saaneet entistä enemmän alustaja- yms. apua liitosta sekä rahallista tukea. Sijoitustuottojen avulla on voitu palkata järjestösihteerikin työskentelemään kahdeksi päiväksi viikossa. Suurin harppaus toteutuu vuonna 2004, jos liiton neuvosto alentaa liittomaksuja neljänneksellä. Tämä olisi jotain ennen kuulumatonta ja osoitus siitä, että Vapaa-ajattelijain liitto on se ”yhdysside” ja jäsenyhdistystensä toiminnan edistäjä, mikä sen sääntöjensä mu-

kaisesti pitääkin olla. Onko meillä malttia vaurastua ja luottamusta omaan itseemme, itsenäisyystahtoa?

Kolmantena on tiedottaminen, jossa tärkeimpänä osana tietysti Vapaa Ajatteli -lehti. Lehti on tosiaan ainutlaatuinen, koska muuta kirjapainossa valmistettua vapaaajattelijalehteä ei maassamme julkaista. Saako siinä vielä julkaista sellaisia kirjoituksia, joita mikään muu lehti ei julkaisisi? Onko se aidosti jumalaton kulttuurilehti? Onko se lehti vapaa-ajatteliijoille ja lehti vapaaajattelun sekä ateismin puolesta?

Neljäntenä on oikeusturvatoiminta ja vakaumuksen vapaus. Oikeusturvaongelmat johtuvat siitä, että lainsäädäntö suosii uskavaisia ja syrjii ateisteja. Sen sekularisointi vähitellen on suuri urakka.

Viidentenä tulee uskonnoton tapakulttuuri. Sen arvoa ei ole kukaan kiistänyt. Tätä toiminta-aluetta varten liitto on saanut jopa testamentin, jonka ehtoja tietysti noudattamme. Uskonnotonta tapakulttuuria edistävät myös useat muut yhdistykset mikä on sinänsä hyvä asia. Menestystä kaikille!

Kuudentena on katsomusopetus kouluissa. Siinä periaatteellinen päälinja seuraa kirkon ja valtion erottamisvaatimusta, eli se on kaiken katsomusopetuksen poistaminen julkisista, verovaroin ylläpidetyistä tai tuetuista kouluista. Niin kauan kuin maassamme on valtiokirkkojärjestelmä ja rajoitettu uskonnon- ja vakaumuksenvapaus, kannattamme elämäntarkastustiedon (ET) kehittämistä omintakeisena oppiaineena. Oikeus sen opiskeluun tulee olla vain uskontokuntiin kuulumattomilla oppilailla. Liitto toimii myös uusien ET-kirjojen aikaansaamiseksi.

Seitsemäntenä on nuorisotoiminta, joka on luvattoman heikkoa. Uskonottomille nuorille tarkoitettu aikuistumisleiri ("varjoripikoulu", virallisesti Valijärvi-tapahtuma) järjestettiin vuosina 1984-1985 Forssan Valijärvellä. Vuonna 1986 tapahtumaa markkinoitiin elämäntarkastusleirin nimellä. Leiri jouduttiin peruuttamaan, sillä osallistujia ilmoittautui vain kolme nuorta. Sittemmin tämän toiminnan on ottanut omakseen Prometheus-leirin tuki ry, joka on kehitellyt leirejä monin tavoin ja sitoutumattomaan suuntaan.

Muu nuorisotoiminta on ollut vähäistä ja sekin joissakin tapauksissa jäsenyhdistysten, ei liiton toimeenpanemaa. Nuorisotoiminta soveltuukin hyvin jäsenyhdistyksille. Liitto voisi tukea sitä taloudellisesti ja muillakin tavoin.

Kahdeksantenä on lapsitoiminta, jota käytännössä ei ole olemassa. Pahin epäkohta tällä alueella on päiväkotien uskontokasvatus, josta lasten vanhemmat jatkuvasti valittavat. Liitto pyrkii kuitenkin tukemaan lasten vanhempia ja neuvomaan heitä mahdollisuuksien mukaan.

Yhdeksäntenä luvataan järjestää kesäpäivät. Kesäpäivien järjestäminen oli takavuosina epäsäännöllistä. Jonkinlainen vapaamuotoinen tapahtuma kuitenkin kokoaa kohtuullisesti vapaa-ajatteliijoita ja niiden järjestämisessä ovat viime vuosina kunnostautuneet erityisesti Raision ja Kemin jäsenyhdistykset, joita liitto on taloudellisesti tukenut.

Kymmenäntenä luvataan järjestää koulutusta. Vapaa-ajattelun alalla koulutusta ei voi Suomessa saada missään oppilaitoksessa, ei edes yliopistoissa.

Yhdentoista ja viimeisenä tulee kansainvälinen toiminta. Tälläkin alalla tapahtuu joka vuosi. Asiasta kiinnostuneet henkilöt pääsevät osallistumaan erilaisiin kongresseihin ja liitto ottaa vastaan ulkomaisia vierailijoita. Liitto on jossain määrin tukenut joidenkin henkilöiden osallistumista erilaisiin ulkomaisiin tapahtumiin. Suomen panosta tarvittaisiin Baltian maissa vapaaajattelijatoiminnan levittämiseen sinne.

Mitä tapahtuu nyt?

Liiton toimintasuunnitelma on monipuolinen. Se ei tule toteutumaan, sillä voimavarat ei ole riittävästi.

Toiminta jatkuu liiton tarkoituksen mukaisesti niin kauan kuin sille riittää kannatus. Jos vapaa-ajattelijatoimintaa ei pidetä enää tärkeänä, **Suomen Ateistiyhdistys ry** tulee jatkamaan toimintaa ateistien ja vapaa-ajattelijoiden puolesta, tosin ilman Vapaa-ajattelijain liiton varallisuutta. Liiton varallisuus jää tässä tapauksessa käytettäväksi johonkin muuhun tarkoitukseen kuin mihin lahjoittajat sen aikanaan ovat tarkoittaneet. ●

Tuhkauurna savesta

Helsinkiläinen vapaa-ajattelijä **Mirjami Anttila** teki itselleen tuhkauurnan. Materiaalina on itsekuivuva savi. Kuvassa urnan vasemmalla puolella näkyy myös ruusu, joka puolestaan on tehty keramiikkasavesta ja poltettu uunissa. Keramiikkasavesta on paljon parempi muotoilla esineitä kuin itse kuivuvasta savesta, Anttila sanoo. Kuvan urna on maalattu kultapronssivärillä.

Anttilalla oli ollut pitkään mielessä tuhkauurnan tekeminen. Uurnan korkeus on n. 20 cm ja halkaisija n. 14 cm. Uurnaa ei ole enempää etukäteen suunniteltu. Anttila sanookin tekevänsä vielä paremman urnan, josta tulee jonkin verran suurempi. Siihen tehdään nähtävästi myös jonkinlaiset korvat ja jonkinlainen kannen lukitus. ●

Kimmo Sundströmin vuosina 1986-1997 keräämä hautausmaa-aineisto on julkaistu Pääkaupunkiseudun Vapaa-ajattelijoiden kotisivulla (www.vapaa-ajattelijat.fi/pkv/

hautmaa.pdf) PDF-tiedostona (434 Kt). Aineiston laajuus on 49 sivua. Aineisto koskee etupäässä vapaa-ajattelijoiden hautausmaita ja muita yksityisiä hautausmaita.

Euroopan Humanistiliitto EHF vaatii että EU:n uuden perustuslain on taattava uskonnoista riippumaton valtakoneisto. Järjestön mukaan unionin instituutioiden tulee kehittyä kansalaisten uskomuksista riippumattomina, jotta kaikkien vakaumusten, niin uskonnollisten kuin uskonnottomienkin, syrjinnältä vältytään.

Eurooppa-valmistelukunnalle jättämässään dokumentissa EHF pyytää, että perusoikeuksien kymmenenteen artiklaan - ajatuksen, omatunnon ja uskonnonvapauteen - lisättäisiin selkeästi yksilön oikeus olla tunnustamatta mitään uskontoa.

Järjestö vastustaa myös Amsterdamin sopimuksen 11:n julistuksen lisäämistä perustuslakiin. Se takaisi, että Euroopan Unioni kunnioittaa kunkin maan kansallisten lakien kirkkoille ja uskonnollisille järjestöille suomia oikeuksia. EHF:n mukaan julistuksen ainoa tarkoitus on säilyttää tiettyjen kirkkojen etuoikeudet jäsenmaissa.

Sen sijaan katolinen kirkko on kampanjoinut varmistaakseen, että uudessa perustuslaissa viitattaisiin selkeästi uskonnon rooliin. Euroopan Humanistiliiton mukaan Jumalaan tai uskonnollisiin traditioihin vetoaminen on täysin asiatonta, sillä lakeja ei enää säädetä uskonnollisia velvollisuuksia verukkeena käyttäen, vaan ne säätävät demokraattisesti valitut kansanedustajat. ●

Iranin ensimmäinen rationalistijärjestö on perustettu, Rationalist International -järjestö raportoi. **Group RA** syntyi Teheranin yliopistossa marraskuussa 2002 protestina professori **Hashem Aghajarin**, joka kyseenalaisti papiston oikeuden hallita Irania, kuolemantuomiota vastaan.

Historiallisen ryhmän perustivat muutamat opiskelijat ja professorit yhdessä ja se edustaa radikaalien ajattelijoiden ydin-

Turun Vapaa-ajattelijat ry on palkannut osa-aikaisen työntekijän työllistämistuellä. Yhdistyksen uusi työntekijä **Reijo Viita** on aiemminkin toiminut innokkaasti vapaa-ajattelun levittämiseksi.

Pitkäaikaistyöttömän työllistäminen vapaa-ajattelun hyväksi tehtävään työhön on vaihtoehto, joka saattaisi tulla kyseeseen jollekin muullekin jäsenyhdistykselle. Tämä saattaa onnistua esimerkiksi yhdistelmätuen avulla. Reijo Viita selostaa tätä mahdollisuutta liitolle laatimassaan **työllistämisohejeessa**, joka on saatavana Vapaa-ajattelijain liiton toimistolta. ●

Forssan vapaa-ajattelijayhdistyksen keskuudesta poistui viime vuoden puolella **Veijo Haake**, joka oli Forssan vapaa-ajattelijahautausmaan pitkäaikainen hoitaja. Forssan vapaa-ajattelijoiden mukaan hautausmaa "oli hänelle sydämen asia ja sinne me hänet saatoimme kiitollisuudella hänen uhrautuvasta työstänsä hautausmaan hyvästä hoidosta." ■

joukkoa. He ovat päättäneet taistella Iranin pappishallintoa vastaan rationalistisin ja ateistisin periaattein. Koska Iran ei salli rationalistien toimia julkisesti, Group RA toimii salassa, yhtenä osana Teheranin yliopiston kamppailussa tuoda uutta suuntaa Iranin vapausliikkeelle.

Ryhmän johtajat ovat taistelleet professori Aghajarin puolesta alusta lähtien, huolimatta siitä että he eivät jaa Aghajarin näkemystä, jonka mukaan Iran tarvitsee "protestanttista Islamia". Ryhmä uskoo kuitenkin yhteistyöhön kaikkien edistyksellisten ja korruptoitumattomien liikkeiden kanssa.

Professori Aghajari on edelleen vankilassa odottamassa kuolemantuomionsa täytäntöönpanoa, ja Rationalist International luonnehti hänen terveydentilaansa hälyttäväksi. ●

Suvi Laukkanen

Vapaa-ajatteliijoille myönnettiin elintarvikeapua

Maa- ja metsätalousministeriön interventioyksikkö on myöntänyt liitolle 16,431 tonnia elintarvikkeita jaettavaksi vähävaraisille. Elintarvikkeiden jakelu kuuluu osana EU:n vuosittaiseen ruoka-apuohjelmaan, joka toteutetaan yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa. Vapaa-ajattelijoiden piirissä jakelijoina ovat liiton paikallisyhdistykset eri puolilla maata.

Vuodelle 2003 myönnettiin Vapaa-ajattelijain liitolle elintarvikkeita seuraavasti:

Vehnäjauhoja	1 600 kg	(266 tp.)
Makaronia	1 600 kg	(200 tp.)
Mannasuurimoita	3 800 kg	(380 tp.)
Puurohiutaletta	1 050 kg	(105 tp.)
Näkkileipää	2 448 kg	(816 tp.)
Sämpyläjauhoja	1 530 kg	(85 tp.)
Maitojauhetta	1 215 kg	(243 tp.)

Elintarvikejakelun koordinoointia liitossa hoitaa järjestösihteeri **Janne Vainio** ja jake- lusta kiinnostuneita paikallisyhdistyksiä pyydetään ilmoittautumaan hänelle pikaisesti (GSM 050-365 6808). Etusija on niillä yhdistyksillä, jotka ovat ilmoittaneet kiinnostuksestaan jo viime vuoden puolella, mutta muitakaan ei suljeta pois.

Vapaa-ajattelijain liiton jäsenyhdistykset vastaanottivat vuonna 2002 jaettavakseen EU-elintarvikkeita seuraavasti:

Vehnäjauhoja	3 276,0 kg	(182 tp.)
Sämpyläjauhoja	1 170,0 kg	(65 tp.)
Makaronia	1 992,0 kg	(249 tp.)
Puurohiutaletta	1 526,0 kg	(218 tp.)
Mannasuurimoita	2 920,0 kg	(292 tp.)
Näkkileipää	2 574,0 kg	(858 tp.)

Elintarvikkeita jaettiin aikaisempien vuosien tapaan muovikasseissa, jotka sisälsivät useimmiten kaikkia saatavissa olleita elintarvikkeita. Yhdistyksillä oli yleensä useita jakelukertoja. EU-elintarvikejakelusta tiedotettiin tiedotusvälineille, sosiaalitoimistoille ja sosiaalialan järjestöille. Eräät

paikallisyhdistykset ilmoittivat jakelusta myös lehti-ilmoituksilla. Kuluneena vuotena jakelu sai aikaisempaa huomattavasti paremmin julkisuutta myös lehdistössä erityisesti pääkaupunkiseudulla.

Yleisesti ottaen vapaa-ajattelijayhdistysten käytännön jakelutoiminta onnistui hyvin. Monissa paikallisyhdistyksissä ongelmana oli jälleen se, että jaettava loppui kesken. Paikallisyhdistykset pitivät tukiohjelman toteutusta erittäin tarpeellisena. Useat avunsaajat ovat edelleenkin ilmaisseet, että heidän mielestään on tärkeää, että avustustyössä on jokin uskonnon vaihtoehto.

Avunsaajien ainoa valintakriteeri oli vähävaraisuus. Vähävaraisilta ei vaadittu henkilötunnusta tai muuta henkilötietoa. Apu kuitattiin lomakkeelle vastaanotetuksi. Avunsaajat olivat työttömiä, yksinhuoltajia, monilapsisia perheitä, yksinäisiä henkilöitä, paluumuuttajia, pientä eläkettä saavia, opiskelijoita ja sairaita tai ylivelkaisia. Opiskelijoiden suhteellinen osuus oli kentältä tulleiden tietojen mukaan tällä kertaa hiukan suurempi kuin aikaisemmin. Avunsaajien määrästä erottuivat myös vammaiset.

Jakeluun osallistuvien paikallisyhdistyksien määrä kasvoi huomattavasti vuonna 2002. Liiton 25 toimivasta jäsenyhdistyksestä 9 osallistui elintarvikejakeluun. Yhdistykset ovat Forssan Vapaa-ajattelijat, Helsingin Vapaa-ajattelijat, Järvenpään Vapaa-ajattelijat, Karkkilan Vapaa-ajattelijat, Kotkan Vapaa-ajattelijat, Kymin Vapaa-ajattelijain Yhdistys, Pääkaupunkiseudun vapaa-ajattelijat, Tampereen Vapaa-ajattelijat ja Vaasan Vapaa-ajattelijat.

Avunsaajaruokakuntien lukumäärä vuoden 2002 aikana jakautui seuraavasti:

Forssa	220
Helsinki	178
Järvenpää	170
Karkkila	46
Kotka	100
Kymi	116
Pääkaupunkiseutu	305
Tampere	282
Vaasa	103

Janne Vainio

Kimmo Sundström

Salon seudun Vapaa-ajattelijat ry purettiin

Sunnuntaina 2.2.2003 pidettiin Salossa, Prykin kerhohuoneella **Salon Seudun Vapaa-ajattelijat ry:n** purkamiskokous. Purkamisesitys käsiteltiin ja hyväksyttiin. Yhdistyksen puheenjohtaja **Jorma Huha** ja muut viimeksi valitut toimihenkilöt hoitavat vielä pankkitilin lopettamisen, yhdistyksen arkiston kokoamisen yhteen paikkaan, ilmoituksen tekemisen yhdistysrekisteriin jne.

Purkamiskokouksessa oli paikalla 11 henkeä mukaan lukien liiton järjestösihteeri **Janne Vainio**, **Hannu Raitanen** Turun Vapaa-ajattelijajoista ja tämän uutisen kirjoittaja. Kokouksessa hyväksyttiin yhdistyksen viimeinen tilinpäätös. Tuloslaskelma näytti 150,70 e voittoa. Pankkitilin saldo 31.12.2002 oli 364,79 e. Kokous vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden tilivelvollisille päättäneeltä varainhoitovuodelta. Yhdis-

Salon Seudun Vapaa-ajattelijat ry:n purkamiskokouksen osanottajat ryhmäkuvassa. Etualalla pj Jorma Huha. Takarivissä vas. Reijo Viita, Kimmo Sundström, Jari Hakkarainen, Päivi Vesanto, Anna-Riitta Mosorin. Äärimmäisenä oikealla Hannu Raitanen. (kuva: Janne Vainio)

tyksen vetäjiä kiitettiin tehdystä työstä ja siitä, että yhdistys todella oli toiminut säännöllisesti. Yhdistystoiminnan todettiin potevan verenvähyyttä paikkakunnalla.

Puheenjohtaja Huha muistutti, että vielä oli mahdollisuus hylätä purkamisesitys, jos aktiivisia toimijoita ilmaantuisi. Kun näin ei tapahtunut, kokous hyväksyi purkamisesityksen yksimielisesti. Yhdistyksen sääntöjen mukaan jäljelle jäävät varat menevät Vapaa-ajattelijain liitolle. Yhdistyksen arkisto kootaan puheenjohtajan haltuun.

Historiaa

Salon Seudun Vapaa-ajattelijat (163978) perustettiin sunnuntaina 21.11.1993 ja rekisteröitiin 1.8.1995. Perustavaa kokousta oli ollut valmistelemissa turkulainen Hannu Raitanen, joka oli 1993 valittu liittohallituksen jäseneksi. Raitanen oli ehdottanut Turun Vapaa-ajattelijoihin kuuluville **Jorma Syrjälälle** ja **Kalevi Nuutiselle** uuden yhdistyksen perustamista Salon seudulle. Raita-

nen ja turkulainen **Michele Alppi** kokosivat yli tuhannesta alueella asuvasta henkilöstä tiedoston ja näille lähetettiin kutsukirje perustavaan kokoukseen. Tiedosto koottiin henkilöistä, joille ei oltu pantu kirkollisveroa maksettavaksi. Ajatuksena oli kutsua uskonottomia ja kirkosta eronneita henkilöitä yhdistystä perustamaan.

Puuhamiehenä toimi myös Forssan Vapaa-ajattelijoiden entinen puheenjohtaja **Seppo Pajunen**, joka oli muuttanut Forssasta Saloon. Perustava kokous pidettiin Moisio koululla ja saapuvilla oli kymmenittäin vapaa-ajattelusta kiinnostuneita ihmisiä. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Kalevi Nuutinen.

Perustavaa kokousta edelsi esitelmä- ja keskustelutilaisuus, jonka aiheena oli Onko Salossa uskonottomuuden vapautta? Teemoina olivat Mitä on uskonottomuuden ja uskonnonvapaus?, Vapaa-ajattelijat uskonnonvapauden edistäjänä, Prometheusleirit aikuistuville nuorille, Elämänsäntoimustiedon opetus kouluissa ja Uskonottomien yhdistysten palvelutoiminta.

Vapaa-ajattelijayhdistysten purkamiset ovat erittäin harvinaisia. Toimintainnostuksensa menettäneet yhdistykset yleensä vain ”nukahtavat”, usein kymmeniksi vuosiksi. ”Nukahtamisessa” on se etu, että yhdistys voidaan herättää henkiin. Salossa purkamismenettely epäilemättä oli paikallaan. Nykyisin ”nukkuva” yhdistystä voidaan käyttää väärinmielisesti hyväksi, jopa kokonaan ulkopuolisten ketkuilijoiden toimesta, jos sopivat aisankannattajat löydetään. Näin voidaan esimerkiksi koettaa saada yhdistyksen edustaja liiton liittokokoukseen, vaikka yhdistys ei olisi toiminut lainkaan.

Ainoa tuntemani vapaa-ajattelijayhdistys, joka todella on purettu, on **Pakanakilta ry** (Hednagillet rf)(99503). Pakanakilta oli opiskelijoiden 1.8.1968 Helsingissä perustama radikaali ja aktiivinen yhdistys. Se rekisteröitiin 7.10.1968. Ikää Pakanakilalle kertyi paljon vähemmän kuin Salon Seudun Vapaa-ajattelijaille, sillä yhdistyksen purkamispäätös tehtiin 15.3.1972 ja purkamispäiväksi on merkitty 16.5.1972. Pakanakillan puheenjohtajina toimivat ainakin **Erkki Hartikainen**, **Veikko Päiviö**, **Raimo Toivonen** ja **Juhani Pösö**, jotka myöhemmin toimivat muissa vapaa-ajattelijayhdistyksissä. ●

Vielä kerran liiton sisäisistä asioista

Lehden toimitus on luvannut liittoneuvostolle, että lehdessä ei repostella liiton sisäisiä asioita. Teemme kuitenkin sääntöön vielä yhden poikkeuksen. Liiton puheenjohtaja kirjoitti Vaparit-listalla aivan neutraalisti teknisistä asioista ja sanoi mm.: **”Kuten kaikki tietävät, Vapaa-ajattelijain liitto yritettiin vallata viime liittokokouksessa. Kuten kaikki arvaavat, samaa yritetään myös seuraavassa liittokokouksessa.”**

Tämä innoitti liittohallituksen jäsenen ja listan pitäjän **Marko Koivuniemen** Keski-Suomen Vapaa-ajattelijoiden seuraavaan kirjoitukseen. Julkaisemme sen poikkeuksellisesti myös lehdessä.

”Listalla on paljon jäseniä jotka eivät tiedä tilanteesta, siksi puheenjohtajan vääristely tieto on syytä korjata. Liittokokouksessa oli ehdolla kaksi ehdokasta liiton puheenjohtajaksi ja Erkki Hartikainen (minun mielestäni valitettavasti) voitti äänestyksen yhdellä äänellä (olikos se 18-17). Tämän seurauksena liiton johdossa on nyt henkilö, joka ei osaa suhtautua muiden ihmisten ajatuksiin kunnioituksella. Kaikki jotka ovat eri mieltä yrittävät joko ajaa liittoa alas tai ovat hänen henkilökohtaisia vihollisiaan - yleensä molempia.

Jos liiton valtaus tarkoittaa suvaitsevaisemman ilmapiirin leviämistä, olen ensimmäisenä nousemassa barrikadeilla - itse pidän kuitenkin sitä keinona päästä nyky aikaan kiinni. Nyt olemme tilanteessa, mihin äänestykset meidät toi ja sen mukaan eletään. Toivoisi kuitenkin että tajuttaisiin se, että vaikka minä en haluaisikaan että Erkki on puheenjohtaja, niin tämä ei tarkoita sitä että yritän vallata liittoa.

Mielestäni Erkki ei ole sopiva, eikä uskottava puheenjohtaja kiihkössään väkevänä julistajana. Liitto tarvitsisi uskottavan puheenjohtajan, joka osaa myös kunnioittaa niitä ihmisiä, jotka ajattelevat eri tavalla kuin hän. Tämä kunnioitus on tärkeää sekä yhdistyksen sisällä olevia samoja tavoittei-

ta (uskonnottomuuden edistämisen jne.) hie man eri tavalla ajavia kohtaan, mutta myös ulkomaailmaa kohtaan. Jos puheenjohtaja ei pysty suvaitsemaan samoja tavoitteita ajavien ihmisten erilaisia ajatusmalleja, miten hän voisi suhtautua järkevästi muihinkaan. Vaikka olen tätä mieltä, niin en ole toiminut enkä aio toimia Erkin selän takana häntä vastaan. Hän on pätevä monissa asioissa ja tämän liittokokoukskauden hän on puheenjohtaja. Mutta liitonkin ajavan vakaumuksen vapauden nimissä voin myös tuoda julki ajatukseni - kukaan ei ole nostettuna jalustalle vaikka välillä niin tunnutaan ajattelevankin.

Ihmisen ajatusmaailmaa muokkaa muutkin asiat kuin se, että ”näin kun ajattelen, niin vastustan Erkkiä”. Mutta välillä tuntuu, että kaikki eri ajatukset halutaan tulkita nimenomaan näin. Mielestäni uskottavuus vapaa-ajattelusta maltillisena ja perusteltuna aatteena on vakavasti vaarassa. Tämä nähdään mm. niissä eroamisissa, joita omaankin jäsenyhdistykseen on tullut nimenomaan PJ:n puheiden/kirjoitusten johdosta. (Vaikka tähän ei saisi sanoa, kun ei ole henkilökohtaisesti otettu yhteyttä kirjallisesti kolmena kappaleena hattu kourassa ryömi en.) Jos avoimesti ja rehellisesti tuo mielipiteensä esille, ei siinä ole mitään paha, mutta jonkinlainen itesesensuuri voisi olla paikallaan syyttelyissä ja salaliittoteorioiden esittelyssä.

Valtio (johto) olen minä -aatteesta ei historiankaan perusteella mitään hyvää seura. Tällä kirjoituksella haluan tuoda rehellisesti esiin omat näkemykseni - minut voisi halutessaan leimata suuntaan tai toiseen. Selän takana toimiminen on aina pahasta ja minä haluan sanoa ajatuksiani suoraan. Nähdään sitten joskus seuraavassa liittokokouksessa, että mitä muut ovat mieltä toiminnastani.

Rakentavin (mielestäni ei kuitenkaan barrikadia rakentavin) terveisin

Marko Koivuniemi
liittohallituksen jäsen

Tarvitseeko ateisti hautuumaita?

Hautuumaakeskustelua on käyty kauan tämän lehden palstoilla. Mielestäni teollisen ”luonnonmukaisen” maailmankuvan omaksunut ateisti ei tarvitse hautuumaita eikä hautakiviä lainkaan. On suurelmoista heittää krematoriosta tullut tuhka suoraan luontoäidin helmaan. Siinä ei ahne kirkko pääse rahastamaan.

En voisi kuvitella itselleni parempaa hautakiveä kuin suuri, kaunis luonto. Olisi häpeällistä tulla haudatuksi sellaisen laitoksen multiin, joka on monien vuosisatojen ajan harjoittanut kansan keskuudessa noituutta, valehtelua ja laillistettua huijausta. Luke-maton on se herkkätunteisten ihmisten joukko, joka historian saatossa, pappien pelottelemassa, ainaisessa synnintunnossa vaeltetaan on päätyynyt hullujen huoneelle.

Koska meidänkin joukossa on pelkureita ja puoliuskovaisia, niin kyllä kunnalliset hautuumaat olisivat ihan paikallaan. Onhan se komeeta kun on haudalla iso kivi ja siinä oma nimi kultakirjaimin.

Erkki Tuomela
mansikkafarmari
Suonenjoki

P.S. Jos haluaa muistella sukulaisten tai ystävien kesken edesmennyttä rakasta ihmistä, aina voi nostaa hänen kuvansa pöydälle tilaisuuden ajaksi. Ei siihen tarvita hautuumaata eikä hautakiveä.

Erkki Tuomela on tehnyt vuonna 2001 **hautaustestamentin**. Sen mukaan hänen tuhkan sa tulee heittää tuulen vietäväksi, kotimaisemiin tai Koskeloveteen. Muistotilaisuus tullaan pitämään hänen kotonaan, jossa hänen omat lapsensa puhuvat. Tilaisuudessa soitetaan rokkimusiikkia ja tarjolla on myös viiniä, laulua ja tanssia. ■

Vapaa-ajattelijain liitto – Fritänkarnas förbund ry

Puheenjohtaja

Erkki Hartikainen
Puhelin (09) 2233273, 040 565 1271
Sähköposti etkirja@dlc.fi

Varapuheenjohtaja

Aki Räisänen
Puhelin (08) 637 280
Sähköposti aki.k.raisanen@kolumbus.fi

Pääsihteeri

Juha Kukkonen
Puhelin 040 704 7258
Sähköposti juha.kukkonen@saunalahti.fi

Toimisto

Kimmo Sundström
Neljäs linja 1,
00530 HELSINKI
Puhelin (09) 715 601
Faksi (09) 739 055
Sähköposti val@vapaa-ajattelijat.fi

Toimisto on avoinna klo 09.00-17.00.

Pankkiyhteys

Sampo 800014-85180
(Lahjoitus- ja testamenttitili sama)

Jäsenyhdistyksien yhteystiedot sekä liiton säännöt ja julkilausumat löytyvät internet-sivuilta **<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>**. Sivustolla voi myös täyttää jäsenhakemuksen sekä allekirjoittaa sähköisesti adressin kirkon ja valtion erottamiseksi.

.AT03

Vapaa-ajattelijain liitto
Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

Vapaa-ajattelijain liitto ry

Vapaa-ajattelijain liitto on vapaa-ajattelijain, ateistien ja humanistien muodostamien vapaa-ajattelijayhdistysten keskusjärjestö. Se on myös näiden ryhmien etu- oikeusturva- ja kulttuurijärjestö.

Vapaa-ajattelijain aatteellisena tavoitteena on tieteellisen maailmankatsomuksen levittäminen ja tutkiminen.

Yhteiskunnallisena tavoitteena on Suomen molempien valtiokirkkojen erottaminen valtiosta ja niiden julkisoikeudellisen aseman lakkauttaminen. Liitto edesauttaa ja ylläpitää uskonnottona ja ateistisen kulttuurin kasvuedellytyksiä ja kehitystä.

Erityisesti liitto valvoo uskonnonvapauslain soveltamista sekä vapaa-ajattelijain, ateistien ja humanistien ihmis- ja kansalaisoikeuksien loukkaamattomuutta.

Liitto ajaa sellaisia lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka turvaavat uskonnottomuuden ja ateismin vapauden sekä näiden katsomusten kaikenpuolisen tasa-arvoisen kohtelun muihin kansalaisiin nähden.

Liitto toimii yhteistyössä samoihin päämääriin pyrkivien koti- ja ulkomaisten järjestöjen kanssa.

(Edellä esitetty on muotoiltu liiton sääntöjen 2 §:stä)

Olen kiinnostunut toiminnastanne

Lähetthäkää minulle lisätietoja ☐

Haluan liittyä jäseneksi ☐

Tilaan Vapaa Ajatteliija -lehden ☐

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAikka _____

65 c

Vapaa-ajattelijain
liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI